

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

C. E. GJESAGER

EN

SLÆGT

KJÆRSGAARD

FRA

SALLING

1988

Alle har to forældre, fire bedsteforældre og så videre. Bogens titel er derfor misvisende, for der er ikke kun tale om een slægt, når der netop er tilstræbt medtaget flest mulige personer fra aneviften; men en slægtsbog skal helst have et informativt navn, som kan fange forskere med tangerende interesseområder.

Alle mandlige forfædre her i bogen er bønder. De nærmeste i tid er selvejere, og de fjerneste er fæstebønder. De er alle fra Salling med undtagelse af en enkelt gren fra egnen lidt sydligere.

Der er intet særligt spændende i bogen, for arkivfundene vedrører hverdagsmennesker; men de er netop den befolkningstype, som er basis for det meste af vort samfund. Af jord er vi kommet.

Det fremdragne er specielt ved, at familierne er meget kompakte i geografi og stand. Vi får derved et massivt indtryk af Sallings bønder fra før, under og efter de store landboreformer i sidste del af 1700-tallet.

Bønder sidder på gårde, og da gårde måles i hartkorn, bruges dette udtryk tilbagevendende. 1 tønne hartkorn er 8 skæpper, 1 skæppe er 4 fjerdingkar og 1 fjerdingkar er 3 album. Der går således 96 album på 1 tønne hartkorn. - Jeg kender ikke jordens bonitet i lokaliteterne, men vi kan sige, at der skal 15 tdr land til 1 tønne hartkorn.

Datidens penge var rigsdaler. 1 rigsdaler var 6 mark og 1 mark var 16 skilling. Der skulle altså 96 skilling til en rigsdaler.

Bogen tilegnes min sønnesøn, Kristian Gjesager.

C. E. Gjesager

<p>Niels Jacobsen, født i Hinnerup i Torum sogn, døbt 10. september 1812, død 21. september 1870 i Lyby sogn</p> <p>~ 12. oktober 1843 Lyby</p>	<p>Jacob Jensen, født i Hinnerup, Torum sogn døbt 2. april 1779 Torum, død 14. april 1837 Torum</p>	<p>Jens Peter Nielsen, antog navnet Kjærsgaard, født 31. maj 1845 Lyby sogn, død 3. juli 1926 Nestild, Oddense sogn</p>	<p>Jens Kristian Nielsen Kjærsgaard, født 8. oktober 1890 Nestild, Oddense sogn, død 24. april 1971 Vordingborg</p> <p>~ 21. marts 1925</p> <p>Anne Marie Jensen, født 14. marts 1896, død 1984 Vordingborg</p>	<p>48</p>	<p>96</p>
<p>Kirsten Marie Pedersdatter, født i Bostrup, Lyby sogn, døbt 12. september 1813, død 23. juni 1882 i Lyby sogn</p>	<p>Peder Jensen, født i Vium i Hjerck sogn, døbt 1. september 1776, død Bostrup, Lyby sogn 18. august 1849</p> <p>~ 19. oktober 1807 Lyby</p>	<p>~ 21. marts 1873 Lyby</p>		<p>49</p>	<p>98</p>
<p>Esper Espersen Boel, døbt i Lyby 12. december 1802</p> <p>død 3. marts 1890 i Lyby</p>	<p>Ane Jensdatter, født i Bostrup, Lyby sogn, døbt 9. november 1788, død Lyby 5. januar 1820</p>	<p>Bodil Espersen født 4. juni 1848 Lyby død 12. december Nestild, Oddense sogn</p>		<p>50</p>	<p>99</p>
<p>~ 3. november 1831, Brøndum</p>	<p>Esper Sørensen Boel, døbt 26. september 1744 Lyby, død 2. april 1822 Lyby</p> <p>~ 18. oktober 1785 Hem</p>	<p>~ 21. marts 1873 Lyby</p>		<p>51</p>	<p>100</p>
<p>Mariane Christiansdatter, født 25. juli 1813 i Brøndum</p> <p>død 24. januar 1892 i Lyby</p>	<p>Johanne Nielsdatter, døbt 5. marts 1767 i Hem, død Lyby 20. januar 1852</p>	<p>~ 21. marts 1873 Lyby</p>		<p>51</p>	<p>101</p>
<p>~ 6. november 1812 Krejbjerg</p>	<p>Christian Christensen (Sahl), døbt 16. december 1781 i Sahl, Ginding herred, død 11. maj 1851 i Brøndum</p> <p>~ 6. november 1812 Krejbjerg</p>	<p>Mette Jensdatter, født omkring 1786 død 3. september 1853 i Brøndum</p>		<p>51</p>	<p>102</p>

<p>Jacob Andersen, født i Lille Torum i Torum sogn omkring 1706 død i Hinnerup, Torum sogn, begravet 31. marts 1754</p> <p>~ 16. december 1731 Torum</p>	<p>Anders Nielsen Ræv, født i Torum omkring 1678, begravet 8. oktober 1755 Torum = 768 782</p> <p>1 ~ 1704 Torum</p> <p>Maren Svendsdatter, født Torum sogn omkring 1675, død Torum sogn 19. juli 1723 769</p>
<p>Else Jensdatter, født i Torum sogn omkring 1709 begravet Torum 18. august 1776</p>	<p>Jens Hansen, født omkring 1683, død 1735 på Aagaard i Lille Torum, Torum sogn 770 = 778</p> <p>NN født omkring 1673 død Torum sogn 1757 = 771 = 779</p>
<p>Jens Jacobsen, født i Hinnerup i Torum sogn 1739, begravet 20. juli 1806 i Torum 192</p>	<p>Karen Jensdatter født omkring 1746 begravet i Torum 4. april 1791 193</p>
<p>Jacob Jensen, født i Hinnerup, Torum sogn, døbt 2. april 1779, død Hinnerup, Torum sogn 14. april 1837 96</p> <p>~ formentlig i Grinderslev sogn</p> <p>Kirsten Jensdatter, døbt 24. marts 1784 Torum, død 12. juli 1867 Torum</p>	

<p>Laur Simonsen, Dalsgård i Thise sogn lever i 1741</p>	<p>Jens Laursen, født i Thise sogn, Salling, i 1709 død i Torum sogn 1775</p>	<p>Jens Jensen, født i Lille 194 Torum i Torum sogn 1745 Formentlig død i Grinderslev sogn omkring 1812</p>	<p>Kirsten Jensdatter, født i Aagaard i Torum sogn, døbt 24. marts 1784, død 12. juli 1867 i Torum sogn</p> <p>~ Jacob Jensen, født i Hinnerup i Torum sogn, døbt 2. april 1779 i Torum, død 14. april 1837 i Torum sogn</p>	<p>776</p>	<p>388</p>	<p>195</p>	<p>97</p>
<p>Jens Hansen, født omkring 1683 død i Torum sogn i 1735</p>	<p>Kirsten Jensdatter, født 1717 i Torum sogn</p>	<p>~ 19. januar 1778 Torum</p>		<p>= 778 = 770</p>			
<p>NN, født omkring 1673 død i Torum sogn 1757</p>				<p>= 779 = 771</p>	<p>389</p>		
<p>Laurids Pedersen, født omkring 1678 død i Møgel Torum, Torum sogn 1751</p>	<p>Jesper Laursen, født i Møgel Torum, døbt i Torum 18. december 1718, begravet i Torum sogn 24. februar 1774</p>	<p>Anne Jespersdatter, født 195 i Møgel Torum i Torum sogn, døbt 23. september 1753, død i Grinderslev sogn omkring 1812</p>		<p>780</p>	<p>~ 22. november 1752 i Torum</p>		
<p>Anne Jespersdatter, født omkring 1682 begravet 2. januar 1757 i Torum</p>	<p>Maren Andersdatter, født i Lille Torum, døbt i Torum i 1726, begravet i Torum 17. september 1797</p>			<p>781</p>			
<p>Anders Nielsen Ræv, født i Torum omkring 1678, død i Lille Torum, Torum sogn 1. oktober 1755</p>				<p>= 782 = 768</p>			
<p>2 ~ 7. november 1723 Torum</p> <p>Anne Michelsdatter, født St Brockhom i Junget sogn 1699, død i Torum sogn i 1762</p>				<p>783</p>	<p>391</p>		

<p>Christen Knudsen, født i Vium, Hjerck sogn omkring 1681, død 1743 Hjerck sogn</p> <p>~ 1704 Hjerck</p>	<p>Maren Christensdatter, født i Bailum, Hjerck sogn omkring 1681, død 1744 Hjerck sogn</p>	<p>Søren Jensen Storgaard fæster i Grove</p>	<p>Bodil Andersdatter</p>				
<p>Knud Christensen, født i Vium, Hjerck sogn i 1706, begravet i Hjerck 9. januar 1757</p> <p>~ 2 14. april 1732 Hjerck</p>	<p>Dorethe Sørens datter, født omkring 1705, død 1784, Hjerck sogn</p>			<p>Jens Knudsen, født i Vium, Hjerck sogn, døbt 25. august 1743, død Hjerck sogn 1826</p>	<p>Kirsten Pedersdatter af Vium mark, født omkring 1739, begravet Hjerck sogn 1796</p>		<p>~ 25. marts 1768 i Hjerck</p> <p>Peder Jensen, født i Vium, Hjerck sogn, døbt 1. september 1776, død Bostrup, Lyby sogn, 18. august 1849</p> <p>~ 19. oktober 1807 i Lyby</p> <p>Ane Jensdatter, født i Bostrup, Lyby sogn, døbt 9. november 1788, død 5. januar 1820 i Bostrup, Lyby sogn</p>

<p>792</p> <p>Niels Andersen død 1746 Bostrup, Lyby sogn</p>	<p>793</p> <p>Anne Christensdatter</p>	<p>794</p> <p>Jens Erichsen, født i Otting omkring 1676, begravet i Oddense 21. februar 1732 ~ 13. oktober 1715 Selde</p>	<p>795</p> <p>Dorthe Christensdatter, født 1696 i Selde</p>				
<p>Hans Nielsen (Kiærsgaard), født i Bostrup, Lyby sogn 1709, begravet 19. november 1775 Lyby</p>	<p>396</p> <p>~ 29. maj 1748</p> <p>Anne Jensdatter, født i Nestild, Oddense sogn, døbt 17. september 1728, begravet 20. januar 1771 i Lyby</p>	<p>397</p>		<p>Jens Hansen (Kiærsgaard) 198 født i Bostrup, Lyby sogn, døbt 4. oktober 1750, død i Bostrup, Lyby sogn 20. september 1834</p>	<p>Maren Pedersdatter, 199 født omkring 1757, begravet Lyby 18. februar 1810</p>	<p>~ 14. december 1787 Lyby</p> <p>Ane Jensdatter, født i Bostrup, Lyby sogn, døbt 9. november 1788, død Bostrup, Lyby sogn 5. januar 1820 99</p> <p>~ 19. oktober 1807 i Lyby</p> <p>Peder Jensen, født i Hjerck sogn 1776, død i Bostrup, Lyby sogn 18. august 1849</p>	

<p>Søren Espersen, født omkring 1659 begravet 10. juni 1715 i Lyby 1 ~</p>	<p>800</p> <p>NN (har muligvis heddet Maren) død før 1701</p>						
<p>Esper Sørensen, født omkring 1684 i Lyby begravet 22. august 1731 i Lyby</p>	<p>400</p> <p>~ 13. august 1713 i Lyby</p>	<p>Anne Sørensdatter, født omkring 1687 begravet 6. marts 1740 i Lyby</p>	<p>401</p>				
<p>Søren Espersen, døbt 26. august 1714 Lyby, begravet 19. januar 1767 Lyby</p>	<p>200</p>	<p>~ 3. januar 1740 i Lyby</p>	<p>201</p>				
<p>Esper Sørensen Boel, døbt 26. september 1744 i Lyby, død 2. april 1822 i Lyby ~ 18. oktober 1785 i Hem Johanne Nielsdatter, døbt 5. marts 1767 i Hem, begravet 20. januar 1852 i Lyby</p>	<p>100</p>						

<p>Niels Villadsen, født omkring 1646 begravet 5. marts 1709, Ramsing sogn</p> <p>808</p>	<p>Jens Bondgaard Nielsen, født omkring 1681 i Ramsing sogn, begravet 6. februar 1765 Hem</p> <p>404</p>	<p>Niels Jensen Bondgaard, døbt 5. juli 1721 Hem, død 3. august 1813 Hem</p> <p>202</p>	<p>Johanne Nielsdatter, døbt 5. marts 1767 Hem, død 20. januar 1852 Lyby</p> <p>101</p>
<p>Maren Jensdatter, født omkring 1644 begravet 30. januar 1729 Ramsing sogn</p> <p>809</p>	<p>~ 20. december 1767 Hem</p>	<p>~ 29. september 1759 Hem</p>	<p>Esper Sørensen Boel, døbt 26. september 1744 Lyby, død 2. april 1822 Lyby</p>
<p>Jeppe Nielsen, født omkring 1635, Lyby begravet 4. februar 1714 Lyby sogn</p> <p>810</p>	<p>Else Jepsdatter, født omkring 1683 Lyby sogn begravet 20. december 1767 Hem</p> <p>405</p>	<p>Inger Nielsdatter døbt 11. august 1743 Hem død 7. marts 1835 Hem</p> <p>203</p>	
<p>Kirsten Sørensdatter død før 1701</p> <p>811</p>	<p>Niels Andersen Kock, født omkring 1702 begravet 7. november 1773 Hem</p> <p>406</p>	<p>~ 1740 Ramsing</p>	
<p>Anders Nielsen Kock, født omkring 1676 begravet 23. december 1747 Hem</p> <p>812</p>	<p>~ 1740 Ramsing</p>		
<p>Dorte Sørensdatter, født omkring 1660 begravet 1. november 1747 Hem</p> <p>813</p>	<p>Johanne Michelsdatter, født 1713 i Ramsing sogn begravet 17. november 1796 Hem</p> <p>407</p>		
<p>Michel Nielsen, født omkring 1680 begravet 1. april 1744 Ramsing sogn</p> <p>814</p>			
<p>Inger Madsdatter, født omkring 1669, begravet 7. december 1755 Otting</p> <p>815</p>			

		818 Peder Lauridsen, født 1678 på Bulig i i Sahl sogn, død 1737	819	820 Povl Clausen Langemark, har formentlig boet på egnen omkring Vinderup	821	822 Christen Jensen, født omkring 1660 død 1726 Sahl sogn	823 Karen Jepsdatter, født på Øster Skovlund i Sahl sogn
Christopher Christensen død 1749 i Sahl sogn	408 ~ 1	Anne Pedersdatter født 1716 i Aale i Sahl sogn død 1792 i Sahl sogn	409	Christian Claus Povlsen født 1712 død 1765 i Sahl sogn	410	Karen Christensdatter født 1709, Sahl sogn død 1757 Sahl sogn	411
Christen Christopersen født 1737 i Sahl sogn begravet 15. juni Sahl sogn 1813	204 ~ 1771 Sahl	Christian Christensen Sahl, døbt 16. december 1781 i Sahl sogn (Ginding herred), død 11. maj 1851 i Brøndum 2 ~ 6. november 1812 i Kreiberg Mette Jensdatter, født omkring 1786, død 3. september 1853 i Brøndum					
	205						
	102						

24 Jens Peter Nielsen

25 Bodil Espersdatter

Byfogeden i Skive er også herredsfoged for de fire herreder i Salling. Han udfærdiger den 21. juli 1905 et navnebevis, hvorefter Jens Peter Nielsen og hans børn må antage navnet Kjærsgaard. - Kjærsgård i Bostrup i Lyby sogn i Salling er Jens Peter Nielsens fødehjem, og hans aner har beboet gården i meget lang tid, hvilket fremgår af denne bog.

Jens Peter Nielsen er født den 31. maj 1845.

Bodil Espersdatter er født på gården Lisedal i Vester Lyby i Lyby sogn den 4. juni 1848.

Jens Peter Nielsen og Bodil Espersdatter bliver gift i Lyby den 21. marts 1873.

De køber en gård i Nestild i Oddense sogn i Salling, og her får de børnene:

- Den 17. december 1874 Niels Jacobsen Nielsen,
- Den 25. oktober 1876 Kjerstine Marie Nielsen, der dør 8. juli 1886,
- Den 1. september 1878 Esper Boel Nielsen,
- Den 25. august 1880 Mariane Nielsen,
- Den 29. august 1882 Johanne Nielsen,
- Den 19. juni 1884 Hilma Maria Nielsen,
- Den 22. januar 1888 Kirstine Marie Nielsen og
- Den 8. oktober 1890 Jens Kristian Nielsen.

Kun eet af børnene bliver gift i Oddense sogn. Det er Johanne, som den 2. februar 1906 bliver gift med banearbejder Andreas Thomsen, hvis far er baneformand i Langå.

Bodil Espersen Boel dør i Nestild den 12. december 1923, 75 år.

Jens Peter Nielsen Kjærsgaard dør i Nestild den 3. juli 1926, 81 år gammel.

48 Niels Jacobsen

49 Kirsten Marie Pedersdatter

Niels Jacobsen er født i Hinnerup i Torum sogn i Salling, og han blev døbt den 10. september 1812.

Kirsten Marie Pedersdatter er født på Kjærsgård i Bostrup i Lyby sogn, hvor hun blev døbt den 12. september 1813.

De bliver gift i Lyby den 12. oktober 1843. Kirkebogen oplyser, at ungkarl Niels Jacobsen, 30 år, er hjemme hos moderen i Hinnerup i Torum sogn, og pigen Kirsten Marie Pedersdatter er hjemme hos faderen, gårdmand Peder Jensen i Bostrup. Forloverne er selvejergårdmand Peder Jensen af Bostrup, der er brudens far, samt Peder Hansen af Hinnerup i Torum sogn.

Kirsten Marie Pedersdatter køber Kjærsgård i Bostrup af sin far ved skøde af 16. september 1843, som tinglæses den 18. december 1843 hos by- og herredsfogeden i Skive. Skødet lyder således:

"Underskrevne Peder Jensen af Bodstrup i Lybye Sogn gjør vitterligt at have solgt som jeg og hermed fra mig og mine Arvinger sælger og skiøder til min Datter Kirsten Marie Pedersdatter min paaboende Gaard i Bodstrup samt Hovedparcel af Gaardens Eiendom af Hartkorn 6 Tdr 3 Skp 3 Fjk 2½ Alb og samme Hartkorns Konge Rug- og Havretiende og Kirke Korn- og Qvægtiende saa og endeel Besætning og Udboe, Indboe og Inventarium, som er hende opgivet og leveret, alt paa følgende Vilkaar og Betingelser:

1. Gaarden og dens indavlede Sæd og Afgrøde, som er avlet paa den her solgte Hovedparcel, samt den dermed solgte Besætning og Løsoere, modtager Kiøberen strax og betaler deraf alle Skatter og Byrder, resterende og paaløbende.
2. Jeg nyder Ophold og Underholdning i Gaarden, saalænge jeg lever, i enhver Henseende ligesom jeg har nydt samme der som Eier.
3. Skulde jeg ikke finde mig beføiet til at tage Ophold i Gaarden hos Kiøberen, da skal hun i det Sted præstere mig følgende Af-tægt:

- a. Lader hun indrette i Gaarden en Aftægts Bopæl, som skal bestaae af en Stue, Sovekammer, Spisekammer og Kjøkken med Skorsteen og fornøden Plads dermed til Ildingssted, hvilket alt forsvarligt og godt skal indrettes, saaledes at saadant kan afsynes at være forsvarligt, i hvilken Stand samme aarlig vedligeholdes, hvorimod jeg selv sørger for at forsyne Bopælen med Inventarium, Kakkelovn etc.
- b. Præsterer eller leverer mig aarlig 3 Tønder god Rug, 3 Tønder godt Byg, 2 Lispund godt Smør, 4 Lispund Oxekjød, 2 Oel friske Hønsæg og 10 Rigsbankdaler i Sølv, hvilke samtlige Deeles leveres fire Gange om Aaret den første Dag hver 3^{die} Maaned forud. Af Oxekjødet leveres det halve frisk og det halve røget. Endvidere leveres hvert Efteraar 2 Lispund godt Flæsk, 2 Lispund god Ost, et Lispund tør Bergenfisk, 5 Oel Sild, 4 Lispund godt Faarekjød, 1 Tønde Kartoffler og 100 Stk gode Grønkaal med Sætteplads for samme i Gaardens Kaalhaug.
- c. Leverer og i Huus lægger hun hver Sommer i den rigtige Tørvebjergningstid til min Raadighed 12 Læs godt Hedetørv a 16 Snese Læsset og et Læs af bedste Rønberg Skudtørv samt 1 godt Læs Lyng.
- d. Leverer hun mig daglig hver Morgen een Pot nymalket Mælk om Vinteren beregnet fra 1ste October til 1ste April og 2 Potter nymalket Mælk hver Morgen den øvrige Tiid af Aaret. Ligesaa koster og lønner hun en Pige, som skal gaae mig til Haande og være til min Opvartning saa ofte, som behøves, især i Sygdomstilfælde, men det er en Selvfølge, at jeg ikke forlanger hendes Tieneste eller Opvartning, undtagen naar det behøves, men hvilket dog aleene bedømmes af mig. Endvidere er Kiøberen forpligtet til, om paafordres, at give mig Befordring Tour og Retour fire Gange om Aaret, hver Reise 3 a 4 Miil, dog ikke i Sæde- eller Høsttiden, og hvad Reise, som ikke i Aarets Løb forlanges, kan ikke siden fordres præsteret, ei heller Erstatning derfor.
4. Da jeg næste Sommer agter at opføre en Bygning paa en af mine Eiendomsparceller af Bodstrup paa circa 30 Alens Længde, saa er

det en Betingelse, at Kiøberen skal forrette alt det Arbeide, som saadant Huuses Opførelse behøves, dog er Haandværksarbeidet hende uvedkommende uden for saa vidt, at hun skal give Haandværksfolkene Kosten, men Materialerne til Huuset skal hun lade hente.

5. Fornævnte Aftægt anslaaes med Hensyn til det stemplede Papir saaledes:

3 Tdr Rug a 5 Rbd - M 1 Sk	er	15 Rbd - M 3 Sk
3 - Byg - 2 - 3 - 12 - -		7 - 5 - 4 -
Contanterne		10 - - - -
og øvrige Præstationer		<u>43 - - - 9 -</u>
		76 Rbd

er 5 Gange = 380 Rbd. Det i 4de Post betingede Arbeide = 20 Rbd. Saa skal Kiøberen tillige paa Anfordring gjøre og bekoste hendes Søster Karens Brøllup efter Egnens Skik, hvilket ansættes til 40 Rbd. Saa bekoster hun ogsaa min Jordfæstelse anstændig = 30 Rbd. Der foruden er den anordnede Kiøbesum med Obligation berigtiget med 800 Rbd. Summa Kiøbesum 1.270 Rbd i Sølv, nævner Tolv Hundrede og halvfjerdssindstve Rigsbankdaler i Sølv. Thi, som Kiøbesummen saaledes er berigtiget, og Kiøberen har indgaaet paa at præstere Aftægten, som ommeldt bestemt, saa erkjender jeg for mig og Arvinger ingen mere Ret at have til det solgte, hvilket jeg hjemler.

Sluttelig bemærkes, at jeg ved Leiecontract af 10. December 1837, tinglæst 7. Mai 1838, har leiet et Stykke Eiendom af Roslev Eiendomme til Liimgravning, hvilken Rettighed er indbefattet i nærværende Handel, og som Følge deraf indtræder Kiøberen i mine Rettigheder efter ommeldte Contract, dog reserverer jeg mig Ret til i samme Liimskifte at tage det fornødne, saalænge jeg eier Eiendomme i Lybye Sogn.

Det solgte her eier jeg efter tvende Skiøder, det ene dateret 11. Februar 1808, tinglæst 15. samme Maaned, det andet dateret 20. Juni 1810, tinglæst 17. December samme Aar, og Tiendeparterne eier jeg ligeledes efter tinglæste Adkomster.

Det bemærkes, at det her solgte Hartkorn er Hovedparcellen N° 1 af min eiende Gaard, hvilken det kongelige Rentekammer under 4. Februar dette Aar har bevilget udparcelleret. Dette Skiøde tinglæses til-

lige til Sikkerhed for Aftægten, som skal være prioriteret i det solgte næstefter de derpaa hvilende Forhæftelser.

Dette under min Haand vidnefast.

Bodstrup, Lyngby Sogn, skrevet i Skive den 16de September 1843.
(underskrevet) Peder Jensen

Gaardmand Peder Jensen af Bodstrup har Dags Dato betalt til Jebjerg og Lybye Sognes Fattigcasse 3 Rbd, hvorfor qvitteres.

Jebjerg Præstegaard, den 28. October 1843
H I Glud, Sognepræst".

Kjærsgård i Bostrup ejes altså nu af Niels Jacobsen og Kirsten Marie Pedersdatter.

De får følgende børn:

- Den 10. juli 1844 Jacob Nielsen,
- Den 31. maj 1845 Jens Peter Nielsen, 24,
- Den 13. juni 1846 Jens Nielsen, som døde den 26. september 1846,
- Den 21. maj 1848 Hans Christian Nielsen, som døde den 2. juli 1848,
- Den 1. juni 1849 Hans Christian Nielsen, som døde den 21. juli 1849,
- Den 24. november 1850 Jens Nielsen, som døde den 16. februar 1853,
- Den 27. januar 1854 Otto Nielsen, som døde den 6. april 1854.

Ægteparret fik ingen døtre.

Niels Jacobsen døde den 21. september 1870 og Kirsten Marie den 23. juni 1882, begge i Lyby sogn.

50 Esper Espersen Boel

51 Mariane Christiansdatter

Esper og Jesper er samme navne. Esper ses derfor i arkivalierne både som Esper Espersen og Jesper Jespersen. Han er født i Vester Lyby og blev døbt i Lyby den 12. december 1802.

Espers far døde i 1822 og Espers mor førte selvejergården videre. En hel del af den jord, som Espers far havde opkøbt, var dog blevet solgt fra, således at der tilbage var en gård på 8 tdr 6 skp i hartkorn. Espers to ældste brødre var blevet gift og havde selv fået egen bedrift. Det blev derfor Esper, som blev hjemme og hjalp moderen på gården.

Esper blev gift to gange. I Brøndum blev den 21. oktober 1828 Esper Espersen, 26 Aar, gaardbrugende Enkes Søn, gift med Pigen Lisbeth Kirstine Jensdatter Lønborg, 18 Aar.

Lisbeth Kirstine medbragte i fædrene og mødrene arv 2.427 rbd i sedler og tegn samt 1.575 rbd i sølv. De første er den dårlige mønt efter Danmarks konkurs i 1813, og den nominelle værdi skal divideres med 5 eller 6 for at få købeværdien. Under alle omstændigheder er det en stor medgift, som Esper har fået.

Esper og Lisbeth Kirstine fik døbt sønnen Jens i Lyby den 5. november 1829. Forældrene anføres i kirkebogen som gårdbrugende Enkes Søn Jesper og Hustru Lisbeth Kirstine Jensdatter i Vester Lyby. Barnet blev båret til dåben af Mariane Christian Sahls Datter i Brøndum. Barnet var blevet hjemmedøbt, "fordi det var meget sygt efter Gjordemoderens Forsikring". - Denne Jens benævnes senere Jens Lønborg som sin morfar.

Det blev et kortvarigt ægteskab, for Lisbeth Kirstine Jensdatter dør i Vester Lyby den 6. marts 1830, kun 20 år gammel.

Ved skiftet efter hende får sønnen Jens Lønborg i arv 2.226 rbd sølv.

Johanne Nielsdatter sælger til sin søn Esper Espersen Boel sin gård

med nedlagt sæd, hele besætningen, ind- og udbo samt avlsredskaber ved skøde af 14. juni 1831, der tinglæses den 1. august 1831. Prisen er 1.270 rbd samt en omfattende aftægtskontrakt. Aftægt er et nymodens begreb, som er opstået ved overdragelse af selveje fra 1. generations selvejere til anden.

Esper gifter sig også næste gang i Brøndum: Esper Boel, 29 Aar, Enke- og Gaardmand i Vester Lyby er 3. November 1831 gift med Mariane Christiansdatter Sahl, 18 1/4 Aar, hos Faderen Christian Sahl i Brøndum. Der er forevist Skifteforvalterattest, hvoraf fremgår, at Samfrændeskifte efter hans afgangne Hustru er sluttet den 3. September 1831.

Espers 2. hustru er identisk med gudmoderen for Jens i første ægteskab. Espers to hustruer er en slags søstre. Lisbeth Kirstine Jensdatters forældre hedder Jens Christensen Lønborg og Mariane Lydersdatter. Mariane Christiansdatters forældre hedder Christian Christensen (Sahl) og Mette Jensdatter. Alligevel kommer Espers to hustruer fra samme hjem og er i praksis vokset op som søstre, som det er beskrevet under lo2.

Jespers selvejergård var som nævnt på 8 tdr 6 skp i hartkorn, men ved 1844-matriklen blev den omtakseret til godt lo tdr hartkorn, medens de øvrige gårde i Vester Lyby blev sat ned. Det kunne tyde på, at familien Boel havde beholdt den bedste jord for sig selv i de mange handeler.

Gården i Vester Lyby eksisterer stadig. Den hedder Lisedal, og der kan gættes på, at Esper har opkaldt den efter sin første hustru.

Esper deltog i det politiske røre i 1840'erne, som endte med grundloven i 1849. Han stillede op til valg til stænderforsamlingerne i 1841 og 1843, men opnåede ikke valg.

Esper Boels søn af første ægteskab, Jens Lønborg, blev i 1853 gift med Vibeke Pedersen, datter af Peder Pedersen i Brøndum Hovgaard, og fik med hende denne gård.

Esper og Mariane fik børn således:

- 7. oktober 1834 Esper,
- 7. august 1836 Christian, der døde dagen efter,
- 31. marts Christian, der døde i 1852,
- 19. februar 1841 Johannes, der døde den 23. september 1852,
- 26. august 1843 Jeppe Christian,
- 14. november 1845 Mette Kirstine,
- 4. juni 1848 Bodil, 25,
- 5. januar 1851 Mette og
- 4. november 1853 Johanne.

Sønnen Esper blev ejer af Vinderupgård og fra ham nedstammer mejeridynastiet Boel.

Jeppe Christian fik fødegården, Lisedal.

Mette Kirstine blev i 1865 gift med gårdmand Niels Espersen Thor-dahl i Vester Lyby.

Mette blev i 1876 gift med Jeppe Mehlsen i Bostrup.

Johanne blev gift med Laurids Kjær i Brøndum.

Esper Espersen Boel døde som aftægtsmand hos sønnen Jeppe Christian den 3. marts 1890.

Mariane Christiansdatter døde samme sted den 24. januar 1892.

96 Jacob Jensen

97 Kirsten Jensdatter

Jacob Jensen er født i Hinnerup i Torum sogn, hvor han blev døbt den 2. april 1779.

Kirsten Jensdatter er født i Lille Torum i Torum sogn, og hun blev døbt den 24. marts 1784.

Jacob overtager sammen med sin broder Jens deres fars store selvejergård i Hinnerup på godt 9 tdr hartkorn. De arver desuden i fællesskab deres fars anden kone Lisbeth Jensdatter.

Jacob køber sin broder ud af fædrengården, som han derved bliver eneejer af. Skødet af 15. august 1807 lyder således:

"Underskrevne Jens Jensen, nærværende Tiid i Hinnerup Bye, Torum Sogn, Sallingland, tilstaar hermed, at da min Fader, Selveier Jens Jacobsen, og Stedmor, Lisbeth Jensdatter, begge ved Døden er afgangne, min Broder Jacob Jensen og jeg ere hans eeneste Arvinger, og min Stedmoder, benævnte Lisbeth Jensdatter, ved Testamente af den 9. April 1799 har indsat mig og fornævnte min Broder til eeneste Arvinger, hvilket Testamente den 24de Maj sidstbenævnte Aar er confirmeret, min Fader ved Skiøde af den 14. Juni 1786, tinglæst ved Landstinget den 9de August s A, ved Skiøde af den 18de September 1788, tinglæst ved Herreds Retten den 29de September s A, har kiøbt hans eyende Selveyergaard, beliggende benævnte Hinnerup Bye, bestaaende af Hartkorn 9 Tdr 3 Fjk 2½ Alb og ved Skiøde af 24de Juni 1802 kiøbte den Anpart af Konge Korn Tiende, som ellers skulde ydes af nys anførte Hartkorn, saa sælger jeg, Jens Jensen, herved til bemeldte min Broder, Jacob Jensen, den halve Part af anførte Gaard af Hartkorn 9 Tdr 3 Fjk 2½ Alb og den halve Part af anførte Konge Korn Tiende med samme Ret og Rettighed, som min afdøde Fader har eiet samme .....

Hinnerup, Torum Sogn, den 15de August 1807
Jens Jensen."

Dette skøde blev tinglæst den 17. august 1807.

Kort efter at være blevet eneejer har Jacob Jensen giftet sig med Kirsten Jensdatter, hvis forældre tidligere havde boet i Lille Torum, men nu var flyttet til Vestergård i Stouby i Grinderslev sogn. Deres vielse har uden tvivl fundet sted der, men kirkebøgerne i Grinderslev sogn brændte i 1813.

Jacob Jensen og Kirsten Jensdatter får døbt børn i Torum således:

- Jens den 26. august 1810,
- Karen den 25. august 1811,
- Niels den 10. september 1812, 48,
- Anne den 17. december 1813,
- Elisabeth den 12. januar 1815,
- Jens den 5. marts 1816,
- Anders den 16. juli 1817,
- Jens den 26. december 1818,
- Niels Aagaard den 16. juli 1820,
- Jens Christian den 13. april 1822,
- Jens Christian den 6. april 1823 og
- Giertrud Marie den 14. oktober 1824.

Jacob Jensen dør i Hinnerup i Torum sogn den 14. april 1837, og han blev 58 år gammel.

Jacob Jensens gård på godt 9 tdr hartkorn blev ved 1844-matriklen omvurderet til 6 tdr 1 skp. Det betød reduktion af skatterne med en trediedel.

Kirsten Jensdatter giftede sig ikke igen. Hun drev gården videre, og på folketællingen i 1850 benævnes hun gårdkone. Hjemme har hun på det tidspunkt tre ugifte børn. Anders Jacobsen på 33 år er bestyrer af gården. Niels Aagaard Jacobsen er hestehandler. Den tredje er datteren Giertrud Marie Jacobsdatter på 26 år.

Kirsten Jensdatter dør 83 år gammel den 12. juli 1867 som aftægtsenke hos sønnen, gårdmand Anders Jacobsen i Hinnerup i Torum sogn.

98 Peder Jensen
99 Ane Jensdatter

Peder Jensen er født i Vium i Hjerlk sogn i Harre herred i Salling. Han blev døbt den 1. september 1776.

Ane Jensdatter er født i Bostrup i Lyby sogn, hvor hun blev døbt den 9. november 1788.

Peder Jensens far var så rask og rørig, at der var lange udsigter til at kunne overtage fødegården. Han købte derfor i 1805 en gård i Vium på 4½ tdr hartkorn, men da et gunstigt giftermål var i sigte, solgte han den igen, men beholdt dog et engareal på 3 skp hartkorn.

Peder og Ane bliver gift i Lyby den 19. oktober 1807. Ane er ene-barn, og de overtager hendes fødehjem ved skøde af 11. februar 1808:

"Underskrevne Jens Hansen Kiærsgaard af Bostrup Bye, Lybye Sogn, Salling Herred, gjør herved vitterligt at have solgt, ligesom jeg hermed sælger og skiøder til min Svigersøn Peder Jensen min tilhørende og iboende Gaard, beliggende i benævnte Bye og bestaaende af Hartkorn 6 Tdr 2 Skp med paastaaende Bygninger og tilhørende Eiendomme med samme Ret og Rettighed, som jeg ovennævnte Gaard eiet og kiøbt haver ved Skiøder xxxxx og 2. Juli 1802 og det på følgende Vilkaar:

1. I og med dette Kiøb følger det paa Eiendommen staaende Huus, hvor der boer Leiere, hvis Leieforening Kiøberen holder sig efterrettelig. Saa følger og i og med dette Kiøb benævnte Gaards iværende mig tilhørende udvendige Besætning og Inventarium af Bæster, Fæe og Faare, Kreaturer, Vogne, Plouge, Harver med flere Mark og Gaards Reedskaber, den indavlede og nedlagte Sæd.....
2. Kiøberen imodtager Gaarden strax. Som en Følge deraf betaler han alle reststaaende og paaløbende Skatter og Afgifter og derfor holder mig frie og kravesløs.
3. Skulde Kiøberen før hans Kone, min Datter Anne Jensdatter, ved

Døden afgaae uden Livsarvinger med hende, da skal nysnævnte min Datter Anne Jensdatter paa anførte og efterfølgende Vilkaar tilhøre benævnte hermed solgte Gaard og Eiendom, uden at Kiøberens Arvinger derfor skal have eller nyde mindste Erstatning, men Gaarden og Eiendommen bliver dem ganske uvedkomne. Saa at hand ikke derfor betaler mindste Kiøbesumma, da Kiøbesummen ved dette Skiøde kun er anført for det stemplede Papirs Skyld og ei af andre Aarsage.

4. Saalænge jeg og min nuhavende Koene lever, skal Kiøberen eller Gaardens Eier tilforpligtet være at give os i bemeldte Gaard fornødne Værelser, Varme, Føde, Drikke, Vadsk og Underholdning med alt, hvad deraf dependerer, paa forsvarlig Maade uden Erstatning og Vederlæggelse og derforuden holde os skattefri og give os 30 Rdl aarlig og uden Erstatning.
5. Skulde jeg og bemeldte min Koene ikke blive til Sinds, som ganske dependerer af os, at modtage nys anførte ved 4. Post bestemte Undentag og Forbeholdenhed, da skal Kiøberen eller Gaardens Eier tilforpligtet være at give os, saa længe en af os lever, aarlig 100 Rdl, skriver Eet Hundrede Rigsdaler, som da udbetales 4re Gange aarlig, $\frac{1}{4}$ Deel til hvert Aars 1. Januar, 1. April, 1. Juli og 1. October og saa fremdeles aarlig, indtil den sidste af os ved Døden er afgaaet.
6. For herved solgte Gaard, Eiendomme m m betaler Kiøberen 50 Rdl, skriver Halvtredssindstyve Rigsdaler.
7. Naar jeg og min Koene ved Døden afgaaer, da skal Kiøberen eller Gaardens Eier tilforpligtet være at lade os paa en anstændig Maade uden Vederlag begrave.
8. Benævnte Gaard og hermed solgte Hartkorn og Eiendomme maa hverken sælges, pantsættes eller bortleies paa andre Vilkaar end foreskrevet staar.

.....

og da Kiøberen har lovet, som foreskrevet staar, saa skal bemeldte Gaard, Eiendomme og hermed solgte paa anførte Vilkaar tilhøre ham,

og jeg hænder ham samme i Forhold af Kiøbesummen.

Bostrup Bye, Lybye Sogn, den 11. Februar 1808

Jens Hansen."

Skødet blev tinglæst den 15. februar 1808.

Peder Jensen var blevet mand på Kjærsgård.

Et par år senere køber Peder Jensen af Jens Thomsen dennes gård i Bostrup af hartkorn 3 tdr 5 skp 1 fjk og lægger den under Kiærsgård.

Peder Jensen og Ane Jensdatter får døbt børn i Lyby således:

- Jens, den 6. juni 1808,
- Jens, den 11. juni 1809,
- Otte, den 5. maj 1811,
- Kirsten Marie, den 12. september 1813, 49,
- Karen, den 12. maj 1814,
- Jesper, den 9. april 1817, og
- Hans Christian, den 24. februar, men døde den 26. august 1819.

Præsten opgiver faderens navn som Peder Knudsen i 1809 og 1813.

Peder Jensens far hedder Jens Knudsen.

Det lyder upraktisk, at de to ældste døbes Jens, selv om der kun er eet års forskel på dem, men opkald var vigtere end nemhedshensyn. Det må antages, at den ældste Jens er opkaldt efter sin morfar, og at det er ham, som senere kommer til Brøndum.

Peder Jensen blev snart en anset mand på egnen, og han blev sognefoged i Lyby.

Ane Jensdatter dør den 5. januar 1820.

Registreringen af boet efter hende er protokolleret således:

"Den 25. Maj 1820 om Eftermiddagen var mødt i Bostrup i Lyby Sogn, Sallingland Herreder ..... hos Selveier Peder Jensen for der at foretage Registrering og Vurdering efter benævnte Peder Jensens afdøde Koene Ane Jensdatter, som ved Døden afgik (datoen ikke udfyldt, og det skyldes formentlig, at det er længe efter den foreskrevne 30. dag). Ved Forretningen var tilstæde Enkemanden Peder

Jensen, som tilkiendegav, at den afdødes Arvinger var deres i Ægteskab sammenavlede umyndige Børn, nemlig

- Jens Pedersen, 12 Aar gammel,
  - Jens Pedersen, 11 Aar gammel,
  - Otte Pedersen, 9 Aar gammel,
  - Jesper Pedersen, 3 Aar gammel,
  - Kirsten Marie Pedersdatter, 7 Aar gammel (49), og
  - Karen Pedersdatter, 5 Aar gammel,
- alle hjemme hos Faderen.

Som Værge for de umyndige var tilstæde deres afdøde Moders Fader, Jens Hansen Kiærsgaard, opholdende sig hos Enkemanden Peder Jensen. Registrerings- og Vurderingsforretningen blev derefter foretaget saaledes:

....."

Der er endeligt skifte den 15. juli 1820:

"Peder Jensen foreviste

- et Skiøde af 11. Februar 1808, tinglæst den 15. i samme Maaned paa 6 Tdr 2 Skp Hartkorn, udstedt af Jens Hansen Kiærsgaard til Enkemanden,
- et Skiøde af 20. Juni 1810, tinglæst den 17. December samme Aar paa 3 Tdr 5 Skp 1 Fjk 3/10 Alb, udstedt af Jens Thomsen til Enkemanden, hvilken Eiendom er beliggende i Bostrup, Lybye Sogn, og
- et Skiøde udstedt af Niels Svendsen til Enkemanden paa en Gaard i Hjerk Sogn og Bye af Hartkorn 4 Tdr 3 Skp 2 Fjk 1 Alb, hvilket Skiøde er af 29. Juli 1803 og tinglæst samme Dag.

....."

I skiftet vurderes gården til 1.800 rdl og indboet til 720 rdl.

Da skifteretten spurgte Peder Jensen, om han havde gæld, svarede han, at det havde han, men ønskede ikke at gøre rede derfor. Han skulle nok give børnene en sådan arv efter deres mor, at ingen kunne sige, at havde fået forlidt. På rettens forespørgsel svarede han, at han havde tiltænkt dem 1.600 rdl.

Børnenes tilsynsværge, deres morfar Jens Kiærsgaard, var yderst tilfreds med dette beløb, og der blev til hver af de fire sønner 320 rbd i sølv, og til hver af døtrene, hvoraf der var to, 160 rbd sølv.

Danmark gik konkurs i 1813. Det økonomiske kaos gik måske særligt ud over gårdejere, for skattevæsenet satte i de følgende år en trediedel af landets gårde på tvangsauktion. Denne familie har haft ressourcer til at overleve.

Det er væsentligt, at de arvede beløb er opgivet i sølv, der skal forstås som "gammel mønt". Den nye devaluerede, der benævntes "Sedler og Tegn", var kun en sjetedel så meget værd, i hvert fald i begyndelsen.

Peder Jensen giftede sig ikke igen. Han overdrog ved skøde af den 16. september 1842 Kjærsgaard i Bostrup til datteren, 49 Kirsten Marie Pedersdatter, således som det er oplyst i stoffet om hende og hendes mand, 48 Niels Jacobsen.

Peder Jensen døde i Lyby sogn den 18. august 1849.

loo Esper Sørensen Boel
 lol Johanne Nielsdatter

Esper Sørensen Boel er født i Vester Lyby og døbt i Lyby den 26. september 1744.

Johanne Nielsdatter er døbt i Hem den 5. marts 1767.

Esper Sørensen Boel er nok den betydeligste person i anerækken, men det skyldes en tilfældighed, at hans nummer i denne er det runde tal loo.

Det gamle fæsteforhold var i Salling som i de fleste af landets øvrige egne et fæste på livstid og både på mandens og konens livstid. Hvis manden døde først, fortsatte konen fæstet. Sådan var det også for 2ol Mette Knudsdatter, da hendes mand døde i 1767, men hun måtte nu selv tage sig af gårdens sager. Hun havde det held at kunne støtte sig sin 20-årige søn Esper, som var hjemme. Set fra hans side gav det den ulempe, at det havde lange udsigter med at blive selvstændig. Hans mor var stærk og livskraftig, og hun har nok også været myndig.

Omsider fik Esper Sørensen Boel dog overdraget fæstet af sin moder, men det kan ingen steder ses, hvornår det var. Det er dog klart, at han stod for gården i 1780, og at fæstet er udvidet. Det omfatter nu Kirkeboelet, det halve af Quistgaard og en lille gård på 2 tdr hartkorn, og han har nu $6\frac{1}{2}$ tdr hartkorn i fæste.

I 1783 køber han sit fæstegods til selveje og bliver den første selvejerbonde i Vester Lyby. Skødet lyder således:

"Jens Christensen Riis til Blidstrup paa Morsøe kiender og hermed vitterlig gjør med min kiære Hustrus Villie og Samtycke at have solgt og afhændet ligesom jeg og hermed sælger, skiøder og aldeles fra mig og mine Arvinger til velagte Esper Sørensen Boel i Vester Lybye og hans Arvinger hans nu iboende og i Fæste havende Gaard beliggende i Lybye Sogn, Vester Lybye Bye, under Schivehuus Amt, Nørre Herred, Salling, Hartkorn 2 Tdr 2 Fjk 2 Alb samt underliggende Bondeskyld til Lybye Kircke Hartkorn 1 Td 2 Skp 2 Fjk 1 Alb, som

hans Fader, Søren Espersen, førhen for hannem i Fæste og Brug havt have. Af samme Kircke Skyld svares aarlig til hver Martini 2 Tdr Byg. Noch Niels Herritzmands Stæd Hartkorn 2 Tdr 1 Skp samt et Huus paa samme Eiendom, beboes af salig Schroeders Encke, giver aarlig Huus-Penge 2 Rdl, samt og tilligemed et Stk Jord og Eng, bruges af Xten (Christen) Præst ..... op til hans Jord, giver aarlig deraf i Leie 4 Mk 8 Sk, hvilket fornævnte Hartkorn, som er i alt med Bonde-skylden iberegnet 6 Tdr 4 Skp 1 Fjk, som er i Vester Lybye beliggende, med de derpaa staaende Bygninger, bemeldte Esper Sørensen og hans Arvinger maa have, nyde, bruge og beholde til evindelig Arv og Eiendom med ald dend Ret og Rettighed, som der nu tilligger og af Alders Tid tillagt haver og med rette tilligge bør, det være sig af Agger og Eng, Tørve Grøft og Lyngslæt, Fiskevand og Fægang, inden og uden Markeskiel, intet i nogen Maade undtagen, og da Esper Sørensen haver efter Accordt for indbemeldte Hartkorn betalt mig den Summa reede Penge 551 Rdl 4 Mk 9 Skilling, skriver ..... Courant, saa kiænder ieg mig og mine Arvinger aldeles ingen ydermeere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at have til eller udi fornævnte Hartkorn, men lover at frie, frelse, hiemle og fuldkommen tilstaae ham det for hver Mands Tiltale, som derpaa med rette kunde tale og tale lade .....

Bliedstrup den 9. April 1783

J C Riis."

Skødet blev tinglæst ved Salling Herreders Ret den 12. Januar 1784.

Udtrykket "at frie, frelse og hiemle" er et forældet udtryk og uden betydning. Ved enevældens indførelse omkring 1661 blev det tilladt andre end adelige at eje jordegods.

Lidt forklaring på sælgeren: Esper Sørensens tidligere husbond, Niels Søndergaard i Øster Lyby, var død, og hans enke, Maren Vistisdatter, giftede sig med forpagter Mads Nysom på Eskjær. Han døde nogle år efter, og Maren Vistisdatter giftede sig med Riis på Bliedstrup på Mors.

Esper var passeret de fyrre år, men var stadig ungtkarl, og hans mor nærmede sig de 80 år. Han gik på frierfødder, men her skulle han også gerne gøre en god handel.

Den 41-årige Esper Sørensen Boel blev gift med den 22-årige Johanne

Nielsdatter i Hem den 18. oktober 1785. - Et par måneder efter døde hans mor, Mette Knudsdatter.

Esper Boel indstillede ikke sine aktiviteter efter giftermålet, tværtimod, for han havde giftet sig med en rig mands datter, og derved har han måske fået flere midler at virke med.

Han købte af Mads Bjørns enke tre bøndergårde i Vester Lyby for en pris af 150 rdl pr td hartkorn. Da de var skyldsat til 6 tdr 2 fjk 1 alb, blev det til en købspris på 910 rdl 5 mk 10 skilling.

Dermed var Esper Boel blevet godsejer, for han havde fået tre fæstere under sig. I skødet af 18. juni 1789 fastslås, at fæsternes stilling og kår ikke i nogen måde må forandres ved eventuelle ejerskifter. Fæsterne eller deres enker kunne ikke opsiges til fraflytning uden efter frivillig overenskomst; men man var jo netop nu i udskiftningens tid, og da ændredes så meget, og nye fæsteakkorder blev indgået. Esper Boel fik snart alle sine fæstere akkorderet ud af gårdene og fik det hele lagt sammen til een stor gård.

Endelig går Esper Boel i 1797 sin største handel, denne gang dog i kompagni med Christen Jensens sønner i Bostrup, Hans og Jens Christensen, idet de køber Lyby kirke med tilhørende jordegods, tre gårde samt kirkens korn- og kvægtiende og kongetiende i rug og havre. Købesummen var 10.010 rdl, og det var også på den tid en meget stor handel. Gårdenes hartkorn var $6\frac{1}{2}$ tdr og tiendehartkornet $22\frac{1}{2}$ tdr. Denne handel er sluttet på Viborg snapsting den 24. juni 1797, og skødet blev tinglæst den 9. januar 1798.

Det var en ren spekulationsforretning. På den tid købte mange fæstere deres gårde af herremændene, og de fleste af dem ønskede også at købe deres gårdes tiende, så de var fri for den hæftelse. I løbet af en snes år blev da også tiender udskilt til de enkelte ejere i sognet, og beboerne kom således til at eje deres egen kirke med forpligtelse til at bidrage forholdsvis til vedligeholdelsen.

Esper Boel var blevet en betydelig mand, en storbonde fra Salling. Beboelsesforholdene i den gamle Quistgaard var blevet for trange ved den store forøgelse af ejendommen. Der byggedes derfor en helt ny gård med mere bekvem beliggenhed, men det vides ikke hvornår.

Espers ældste søn Niels købte i 1815 en gård i Vester Lyby på 4 tdr hartkorn. Det var resterne af Quistgaard, og den mister nu sit navn.

Slægtens hjemstavn som fæstegård i hvert fald i mere end 150 år, Lyby Søndergaard, var også forsvundet i udskiftningsrokaderne.

Ved Danmarks konkurs i 1813 var Esper Sørensens økonomiske forhold så grundfæstede, at han kunne sidde urokket.

Esper Sørensen Boel og Johanne Nielsdatter havde fået døbt børn i Lyby kirke således:

- Esper den 14. januar 1787; han døde spæd,
- Niels den 20. juli 1788,
- Mette den 5. december 1790,
- Søren den 22. juni 1793,
- Inger den 19. april 1795,
- Ane den 25. maj 1798,
- Bodil den 4. maj 1800,
- Esper den 12. februar 1802, 50, og
- Maren den 12. maj 1805.

Niels Boel blev gift med Anne Toft fra Næstild. De var søskendebørn, idet deres mødre var søstre.

Søren Boel blev gift med Mette Marie Johannesdatter fra Rusted mølle, og derved kom han til at besidde Rusted mølle.

Ane blev gift med gårdmand Michel Nielsen i Vester Grønning.

Maren blev gift med Niels Nielsen (Møjbæk), og de fik gård i Ryberg.

Esper Sørensen Boel døde den 2. april 1822, 77½ år gammel. Han steg op fra stavnsbånd, fæstebonde over selveje til storbonde.

Johanne Nielsdatter oplevede på mindre end tre måneder at få gift to døtre, at hendes mand døde, og at sønnen Søren blev gift.

Sønnen Esper kom til at føre gården videre, men Johanne levede længe endnu. Hun døde først den 20. januar 1852, 85 år gammel, og aftægtskone hos Jesper i Lyby.

102 Christian Christen (Sahl)

103 Mette Jensdatter

Christian Christensen er døbt i Sahl sogn i Ginding herred i Ringkøbing amt den 16. december 1781.

Mette Jensdatter er født i 1786. Hendes forældre kendes, men det vides ikke, hvor hun er født.

Først skal berettes om nogle andre: Den 17. oktober 1809 bortgifter sognefoged Lyder Madsen i Brøndum sin datter Mariane til Jens Christensen Lønborg fra Lønborg ved Tarm og overdrog samtidig de unge sin selvejgård i Brøndum på 7 tdr hartkorn.

Jens Christensen Lønborg og Mariane Lydersdatter fik døbt datteren Lisbeth Kirstine i Brøndum den 27. februar 1810.

Ægteskabet mellem Jens og Mariane blev kortvarigt, for Jens Christensen Lønborg døde kun 30 år gammel og blev begravet i Brøndum den 30. december 1810.

Den gamle Lyder Madsen stammede fra Refsgård i Volling. Familien var meget velhavende efter datidens forhold, og den lille Lisbeth Kirstine, som endnu ikke havde haft sin første fødselsdag kom til at arve 4.500 rdl efter sin far. - Hun blev i 1828 gift med 50 Esper Espersen Boel i dennes første ægteskab.

Mariane Lydersdatter sad ikke i enkestand længe. I Brøndum sogns kirkebog er fundet følgende forlovererklæring:

"For velagtede Karl Sr Christian Christensen af Sahl Sogn og Bye, der fremlagde Skudsmaal, dateret Sahl Præstegaard den 24. July 1811, og hæderlige Mariane Lyders, Enke efter afgangne Gaardmand Jens Christensen Lønborg i Brøndum, der fremlagde Skiftebrev, at Skiftet var sluttet dateret 29. July, som agter at indtræde udi Ægteskab med hinanden, indestaar vi underskrevne som Forløftningsmænd efter Loven, at intet i dette deres Forehavende er stridigt mod Lov og Kirkeritual, forsikrer Præsten, som sammenvier dem, for al Ansvar og Ulovlighed, det vi hermed bekræfter som Forlovere med vore Hænders Underskrift."

Erklæringen er underskrevet i Brøndum den 30. april 1811 af Lyder Espersen og Lyder Madsen.

Christian Christensen Sahl og Jens Lønborgs enke Mariane Lydersdatter blev gift i Brøndum den 3. august 1811, efter at der var lyst tre gange for dem fra prædikestolen. - Det sidste gør præsten opmærksom på i kirkebogen, og det plejede han ellers ikke at gøre.

Det blev også et kortvarigt ægteskab: Christian Sahls Hustru Mariane Lyders blev jordet i Brøndum den 22. Maj 1812 i hendes Alders 20. Aar. - Død som 20-årig, og dog have været gift to gange.

Christian Sahl var også hurtig til at finde en ny ægtefælle. Forlovererklæringen i Kreiberg kirkebog lyder således:

"Den 27. September 1812 meldte sig til Indtræden i Ægtestanden Enkemanden Sr Christian Sahl af Brøndum og Pigen Mette Jensdatter, en Datter af Sognefoged Jens Erichsen i Kreiberg. Forlover var bemeldte Jens Erichsen og Degnen M Søndergaard i Kreiberg." - Vielsen blev foretaget i Kreiberg den 6. november 1812. - Der har nu været 3 ægteskaber på 3 år.

Christian Sahl og Mette Jensdatter fik døbt børn i Brøndum således:

- 25. juli 1813 Mariane, 5l. Faddere: Hr Holst til Kiergaardsholm, Jens Erich i Kreiberg og Jens Sahl af Handbjerg.
- 2, marts 1815 Jens Christian, der døde den 11. november 1833.
- 6. april 1817 Mette Cathrine. Faddere: Hr Hovmark, Kiøbmand og Eier af Nyegård, Jens Sahl, gårdmand i Handbjerg og Jens Erich i Kreiberg.
- 29. september 1818 Jens.
- 20. august 1821 Christen. Faddere: Jens Møller i Balling Neder Mølle, Peder Madsen, gårdmand i Refsgård og Lyder Madsen, sognefoged i Brøndum.
- 21. oktober 1822 Erik. Faddere: Hr Hovmark og Jomfru ? fra Nyegård, Jens Sahl fra Handbjerg.

- 19. februar 1827 Bodil Elise. Faddere: Emil Joh. Melchior i præstegården, Jens Møller i Balling Nedre Mølle og Lyder Espersen, gårdmand i Brøndum.

Ved to af dåbsindførslerne opgiver præsten moderens navn som Mette Erichsdatter i stedet for Mette Jensdatter. Det skyldes, at hendes far ofte benævnes Jens Erich i stedet for Jens Erichsen.

Faddere indicerer altid omgangsniveau. Her er det altså den lokale overklasse. Der er noget pralende ved de faddernavne.

Christian Sahl blev selvejergårdmand ved sit ægteskab med Mariane Lydersdatter. På folketællingen i 1845 opgives han som selvejer og qvægghandler. Der blev opfedet mange stude i Salling, og han har måske handlet med sådanne.

Aftægtsmand Christian Sahl dør "af Tæring" den 11. maj 1851 i Brøndum, 69½ år gammel. - Mette Jensdatter får bevilling til at hensidde i uskiftet bo, men gården er solgt af gårdmand Christian Sahl ved skøde af 29. september 1848 og tinglæsning den 22. december til sønnen Jens Christiansen Lønborg.

Mette Sahl dør "af Apoplexi" den 3. september 1853 i Brøndum, 67 år gammel.

Herredsfogeden foretager registrering af dødsboet den 17. september 1853. Afdøde benævnes "Mette Jensdatter eller Erichsdatter". Der var hverken gæld eller udestående fordringer, og boet omfattede kun en del sølvbestik o l til værdi 49 rbd. Arvingerne er

- Jens Lønborg i Brøndum,
- Christen Sahl i Tolstrup,
- Mariane Christiansdatter i Lyby, 51, myndige,
- Mette Cathrine Sahl og
- Bodil Elise Sahl i Tolstrup, umyndige.

Nævnte Jens Lønborg er den Jens, som er født i 1818. Han solgte fødegården i Brøndum og købte i stedet i Lund ved Skive. Han var en stor hestehandler, der gik under navnet "Æ stuer Lønborg" i modsætning til 50 Esper Boels søn med Lisbeth Kirstine, der havde Hovgård i Brøndum, "Æ bette Lønborg".

192 Jens Jacobsen

193 Karen Jensdatter

Jens Jacobsen er født i Hinnerup i Torum sogn i 1739, hvor han blev døbt den 9. februar.

Karen Jensdatter er født omkring 1746, men hverken hendes herkomst eller deres vielse er fundet.

Jens Jacobsens far døde i 1754, og enken førte fæstet videre. I 1770 fik Jens Jacobsen fæstebrev på gården, dog således at det først gjaldt fra moderens død og indtil da "skal han som en Søn og tro Tienestekarl forblive hos hende". Hans mor døde i 1776.

Jens og Karen får døbt børn i Torum således:

- 2. april 1779, Jacob, 96, båret af Michel Jacobsens kone af Vester Moedbech. Faddere: Anders Jensen, Jens Thye og Niels Hedegaard, alle af Hindrup. Herhos Jesper Laursens datter Mette af Møgel Torum og Helle Jensdatter af Lille Torum.
- 7. januar 1782, Jens, båret af Johns kone i Tøndering. Faddere: Jens Nielsen, Niels Jensen og Jens Jensens kone Anne, alle af Lille Torum. Saa og Morten Christophersen af Hindrup og Jens Mortensens kone af Møgel Torum.
- 20. juni 1784, Niels, båret af Michel Jacobsens kone af Vester Moedbech. Faddere: Niels Aagaard af Storgård, Jens Meelsen og Jens Jensens kone, alle af Lille Torum, Povel Pedersen af Øster Moedbech, Anders Jespersen af Møgel Torum og Peder Bakkes kone af Hindrup. - Denne Niels døde 14 dage gammel.

Jens Jacobsen købte sin fæstegård af hartkorn 9 tdr 3 fjk 2½ alb til selveje.

Karen Jensdatter af Hindrup, Jens Jacobsens hustru, begravet i Torum den 4. april 1791, 45 år gammel, og Jens Jacobsen får bevilling til at hensidde i uskiftet bo og med samfrænder at skifte og dele.

Selvejergårdmand Jens Jensen Thye i Hinnerup ejede $\frac{1}{4}$ af Fogedgård i Hinnerup by af 9 tdr hartkorn. Han var gift med Lisbeth Jensdatter. Da de ikke havde livsarvinger, oprettede de den 5. juni 1787 et gensidigt testamente, hvorefter den længstlevende skulle arve den anden. Såfremt den længstlevende indgik nyt ægteskab, skulle udbetales lo rdl til afdødes arvinger. Jens Jensen Thye døde den 4. februar 1790. - Vi har nu en enkemand og en enke som naboer.

Schivehuus Amts skifteprotokol: "Aar 1791 den 8. juli indfandt sig paa Schivehuus Amts Contoir Selveiergaardmand Jens Jacobsen af Hinnerup, som udbad sig, at Schivehuus Amts Skifte Protocoll maatte aabnes og i samme modtage det Samfrænde og Forenings Skifte, som han efter hans afgangne Børns Beskaffenhed agtede i Dag at tilendebringe efter hans afgangne Hustru Karen Jensdatter sammesteds, og da Amtmanden derimod intet kunne have at erindre, begyndte dette Samfrænde Skifte saaledes.

Jens Jacobsen havde medbragt Samfrænderne Søren Jensen, afgangne Karen Jensdatters Broder, af Tøndering Hedegaard, og Niels Jensen af Hindrup med Fuldmægtig (ulæseligt) i hans lovlige Forfald, begge Jens Jacobsens Svogre. Jens Jacobsen fremlagde den allernaadigste Bevilling, hvor det var ham forundt i uskiftet Boe at hensidde og med Samfrænder at skifte og deele ... samt en Minne fra Præsten, Hr Søren Salling, af 5. Juli sidst ..., som viser, at Jens Jacobsens ældste Søn Jacob Jensen, er døbt i Torum Kirke Langfredag 1779, og hans yngste Søn Jens Jensen er døbt i samme Kirke 1782 den første Søndag efter Hellig Tre Konger, ligesom det og var Samfrænderne bekiendt, at han ingen flere Børn i Ægteskab med hans afgangne Hustru Karen Jensdatter havde avlet. Boens Tilstand var Samfrænderne bekiendt, og den opgav Jens Jacobsen saaledes:

Hans eiende Gaard i Hindrup staar for Hartkorn

9 Tdr 3 Fjk $2\frac{1}{2}$ Album	630 Rdl
Besætning 5 Heste a 15 Rdl	75 -
5 Kiør a 10 Rdl	50 -
6 Stude a 9 Rdl	54 -
6 Ungfæe a 6 Rdl	36 -

Efter i Samfrændernes Ofverværelse er foretaget Granskning og Vurdering af Gaardens Redskaber og Indboe til

177 Rdl 3 M 9 Sk

og afgangne Karen Jensdatters Gangklæder til

40 -

---

bliver Boens Indtægt

1.062 Rdl 3 M 9 Sk.

Boens Besværing:

1. Efter Jens Jacobsens Forskrivning til Hr Anders
Mortensen Quistgaard paa Jungetgaard 700 Rdl
2. Efter ligesaa Forskrivning til Niels Aagaard
i Lille Torum 400 -
3. Jens Jacobsen var i meere Gjæld, som han ej
her ville specificere, og da han ingen ude-
staaende Capitaler eiede, befandtes Boens`
Udgifter at være 1.100 Rdl,
som sammenholdt med Indtægtsbeløbet 1.062 Rdl 3 M 9 Sk
viser, at ingen Arv i denne Boe kan tilfalde de umyndige.
....."

Enkemand Jens Jacobsen og enke-kone Lisabeth Jensdatter, begge af Hindrup, blev trolovet i Torum den 13. oktober 1791. Forloverne var Michel Jacobsen i Vester Moedbech og Christen Jensen af Skove. De trolovede blev gift i Torum den 13. november 1791.

Jens Jacobsen solgte i 1798 for 300 rdl den fjerdepart af Fogedgård i Hinnerup, som Lisbeth Jensdatter havde medbragt i ægteskabet.

Elisabeth Jensdatter blev begravet i Torum den 10. juli 1799, 66 år og 4 måneder gammel. Ved testamente havde hun indsat sine sted-sønner Jens og Jacob, 96, som sine arvinger.

Jens Jacobsen blev begravet i Torum den 20. juli 1806, 68 år og 2 måneder gammel.

194 Jens Jensen

195 Anna Espersdatter

Jens er født på Aagaard i Lille Torum i Torum sogn i 1745.

Anne Espersdatter er født på præstens anneksgård i Møgel Torum i 1753 og døbt i Torum den 23. september.

Jens og Anne blev gift den 19. januar 1778 i Torum.

Jens var allerede bosat i Lille Torum, da hans far døde i 1775.

Ved udskiftningen i 1780'erne fik han skabt en gård i Lille Torum på over 11 tdr hartkorn. Da den på det tidspunkt var den største gård i sognet, kaldtes den Storgård. Han solgte den for 6.020 rdl i 1803 til Iver Andersen fra Bailum i Hjerk sogn.

I stedet købte han Stouby Vestergård i Grinderslev sogn på 5 tdr hartkorn. Han havde på Viborg Snapsting i 1804 lånt penge ud til en mand mod sikkerhed i hans gård. Lånet blev misligholdt. Ved en tvangsauktion over mandens gård måtte han selv byde og fik derved en gård til sin søn Esper, men han tabte 500 rdl ved det misholdte lån.

Jens og Anne fik i hvert fald døbt følgende børn i Torum:

- Den 18. januar 1779 Jens Jensen i Lille Torum en Datter Else, baaret af Jens Pedersens Kone i Lille Torum. Faddere: Niels Jensen, Christen Gadberg, begge af Lille Torum, saa og Michel Jacobsen af Vester Moedbech, ligeledes Jens Melsens Kone af Lille Torum og Jens Mortensens Kone af Møgel Torum.
- Den 2. august 1780 Jens Jensen i Storgaard udi Lille Torum en Søn Jesper. Jesper Laursens Datter Mette i Møgel Torum bar Barnet. Faddere: Henrich Laursen i Dalsgård, Jens Jacobsen og Niels Heedegaard samt Peder Laursens Kone, alle tre af Hindrup, ligeledes og Michel Jacobsens Kone af Vester Moesbech.

- Den 27. oktober 1782 Jens Jensen i Lille Torum en Søn Jens. Hans Jacobsens Kone i Osted Skov bar Barnet. Faddere: Michel Jacobsen af Vester Moedbech, Jens Jacobsen og Peder Laursen, begge af Hindrup, saa og Jesper Laursens Døtre af Møgel Torum, Mette og Anne Marie.

- Den 24. marts 1784 Jens Jensen af Lille Torum en Datter Kirsten, 97. Hanses Kone i Aasted Skov, Dorthe, bar Barnet. Faddere: Michel Jacobsen af Vester Moedbech, Peder Laursen af Hindrup, Povel Pedersen af Øster Moedbech, Jens Mortensens Kone af Møgel Torum.

Ved folketællingen i 1787 opholder sig hos Jens Jensen i Lille Torum dennes broder Niels Jensen, 45 år, ugift, heste- og qvæg-handler, samt deres moder, 389 Kirsten Jensdatter, 74 år gammel.

Jens og Anne formodes at være døde omkring 1812, men kirkebøgerne for Grinderslev sogn brændte i 1813.

Det har været svært at følge Jens Jensen, for dels var der mange i sognet, som hed det samme, dels benævnes den rigtige også Jens Laursen (efter faderen), Jens Aagaard (efter sin fødegård), Jens Storgaard (efter den gård han skabte i Torum), Jens Vestergaard (efter sin gård i Stouby), Jens Olgaard og Jens Øgaard (formentlig efter nedlagte gårde i Stouby) og Jens Ødegaard, men det sidste er vistnok en misforståelse.

196 Jens Knudsen

197 Kirsten Pedersdatter

Jens Knudsen er født i Vium i Hjerik sogn i 1743.

Kirsten Pedersdatter er født omkring 1739, men hendes herkomst kendes ikke.

Jens Knudsen af Vium og Kirsten Pedersdatter af Vium Mark blev viiede den 25. marts 1768 i Hjerik uden foregaaende Troløvelse efter Kongelig Bevilling. - Årsagen til denne undtagelse kendes ikke.

Kort efter at Jens af sin moder havde fået overladt fæstet af fødegården i Vium, blev en anden gård i Vium fæsteledig. Jens fik det meget således, at hans medfæster overtog fæstet af den ledige gård, og han selv blev enefæster på fødegården af hartkorn 7 tdr 2 skp. Han skulle heraf yde i landgilde 14 rdl 3 mk samt hoveri til Høstrup.

Jens og Kirsten fik i Hjerik døbt børnene:

- 5. marts 1769, Knud,
- maj 1770, Maren,
- 25. april 1773, Dorethe,
- 1. september 1776, Peder, 98,
- 3. maj 1778, Maren, og
- 12. november 1780; Otte.

I Jens Knudsens tid faldt udskiftningerne af jordfællesskabet. Gårdene havde hidtil ligget i en sammenklistret klynge i landsbyen. De blev nu flyttet ud på de tildelte marker. Jens Knudsens gård blev også udflyttet. Selv om den var opført tarveligt, var bygningerne en stor forbedring. Stuehuset fik nu køkken, dagligstue og storstue. Alkover forsvandt, men man vovede sig dog ikke længere end til faste åbne sengesteder, hvor stuens vægge udgjorde sengenes ene side. I stedet for et kammer, der var oplagsplads for alt muligt, fik man nu to. Det ene var nærmest et spisekammer, og det andet var bagekammer. Mælken opbevarede efter gammel skik på mælkehylde i dagligstuen.

Den nye gård fik det fine navn "Christianspris".

I 1792 køber Jens Knudsen sin gård til selveje ved et sålydende skøde:

"Underskrefne Jochum Tolstrup til Hostrup tilstaar at have solgt og herved skiøder og afhænder til velagte Jens Knudsen den Gaard under Vium Bye, som ved Udskiftning og Udflytning er kaldet Christianspris og af ham selv beboes, ansat til Hartkorn 6 Tdr 1 Skp 3 Fjk $\frac{1}{2}$ Alb med vedliggende Boels Jord næst ved hans Gaards Lod Hartkorn 1 Td samt de tvende Gadehuuse, ieg hidtil har eiet i Bailum og beboet af Kirsten Thyeboe, Jens Knap og Laurs Kanberg ....
..... 750 Rdl....

Hostrup den 16. Juni 1792

Jochum Tolstrup."

Skødet blev tinglæst den 25. juni 1792.

Til gårdkøbet lånte Jens Knudsen 600 rdl af Mads Jepsen i Pildam i Lem sogn til en rente af $3 \frac{5}{6}$ %.

Hjerk kirkebog fortæller, at Jens Knudsens kone af Vium begravnes i 1796, 52 år gammel. Præsten undlader at indføre gifte kvinders egne navne og begravelsesdatoer i de år. At det virkeligt er Kirsten Pedersdatter, fremgår af et skiftedokument i Skivehus og Hald amters arkiv, hvis tekst stærkt forkortet lyder:

"Aar 1796 Løvedag den 24. September mødte Skifteforvalteren ..... udi Hjerk Sogn i Bondegaarden Christianspriis hos Selveier Gaardmand Jens Knudsen, da hans Hustru Kirsten Pedersdatter ved Døden er afgaaet, for efter bemeldte afdøde at foretage og holde lovligt Skifte .....

Ved Skiftet var tilstæde Enkemanden ovenmeldte Jens Knudsen, som tilkiendegav, at den Afdødes Arvinger ere følgende:

- en Søn Knud Jensen, 27 Aar gammel,
- en Datter Maren Jensdatter, 26 Aar gammel,
- en Datter Dorte Jensdatter, 24 a 25 Aar gammel,
- en Søn Peder Jensen, 20 Aar gammel (98),
- en Søn Otte Jensen, 15 Aar gammel og
- en anden Datter Maren, 6 Aar gammel (forkert alder).

For at paasee de umyndiges Rettigheder var mødt Lægdsmand Jesper Sørensen Skou af Bailund i Hjerck Sogn.

....."

Vurderingsmændene takserer gårdens værdi til 400 rdl. Det står i misforhold til købsprisen på 750 rdl fire år tidligere. Ved endeligt skiftemøde den 23. december 1796 viser det sig da også, at boets gæld er langt større end formuen, og der bliver intet at arve for børnene.

Jens Knudsen døde 85 år gammel i 1826.

198 Jens Hansen (Kiærsgaard)

199 Maren Pedersdatter

Jens Hansen er født på Kiærsgård i Bostrup i Lyby sogn, hvor han blev døbt den 4. oktober 1750.

Maren Pedersdatter er født omkring 1757, men hendes herkomst kendes ikke.

Jens Hansens mor var død i 1771, og hans far døde i 1775. Jens var det ældste af de efterladte 7 børn. Hans far havde kort før sin død solgt Kiærsgård af hartkorn 6 tdr 2 skp til de to ældste sønner Jens og Christen med opfostringspligt for de yngre søskende.

Jens køber senere sin broder ud og bliver eneejer af Kiærsgård.

Jens Hansen og Maren Pedersdatter troloves i Lyby den 23. november 1786, og de bliver gift samme sted den 14. december 1786. Der er ikke opgivet forlovernavne i kirkebogen.

Jens var ud af en søskendeflok på 13, men han og Maren fik kun datteren Anne, 99, som blev døbt i Lyby den 9. november 1788. Hun blev båret af Kirsten Jenses. Fadderne var Jens Christensen, Christen Pedersen, Christen Thomsen og Anne Hansdatter.

På folketællingen i 1787 er opført Jens Kiærsgaard, 32 år, og Maren Pedersdatter, 26 år, begge i 1. ægteskab. Som tjenestefolk er på gården Hans Hansen, 21 år, Anne Hansdatter, 30 år, og Mette Hansdatter, 16 år. De er alle søskende af Jens Hansen. Der er yderligere en tjenestedreng på gården.

Jens Hansen overdrog ved skøde af 11. februar 1808 Kiærsgård i Bostrup af hartkorn 6 tdr 2 skp til sin svigersøn, 98 Peder Jensen, således som det er refereret under denne. Til skødet hørte aftægtskontrakt for Jens Hansen og Maren Pedersdatter.

Den 18. februar 1810 begravnes Jens Hansens Hustru af Bostrup, 53 år. Det må være Maren Pedersdatter. - Jens Hansen Kiærsgaard døde i Bostrup, Lyby sogn, den 20. september 1834.

200 Søren Espersen Boel

201 Mette Knudsdatter

Søren Espersen er født i Lyby, hvor han blev døbt den 26. august 1714.

Mette Knudsdatter er født omkring 1706, men hendes herkomst kendes ikke.

Sørens far døde i 1734, og Sørens mor førte fæstegården videre til sin død i begyndelsen af 1740.

Søren og Mette blev gift i Lyngby den 3. januar 1740 efter trolovelse den 10. december 1739. Bryllupstidspunktet og Sørens mors død tre måneder senere har nok noget med hinanden at gøre.

Søren overtog fæstet af Lyby Kirkebol efter moderens død i 1740. Kirkebolet havde i sin tid været kongens, men der skulle altid være en herremand som en slags skytspatron for fæste af sådanne ejendomme. Som betaling for dette fik herremanden en vis medejendomsret til stedet, den såkaldte herlighedsret, der ansattes til en vis del af stedets hartkorn. Da Skivehus gods blev solgt til Gjedde'rne, og brødrene delte det mellem sig, fik Frederik Gjedde alle godsets gårde og rettigheder i Vester Lyby, og Christian Gjedde fik Øster Lyby. Frederik Gjeddes andel i Kirkebolet ansattes til $\frac{1}{2}$ fjk hartkorn. Søren Espersen betalte i landgilde to tdr byg til kirken; men han måtte også udrede en lille afgift til sin husbond, som herlighedsejeren kaldtes.

Efter Frederik Gjeddes død gik gods og rettigheder over til hans datter Dorte, der i 1731 også arvede Dalsgård ved Hadsund, og der boede hun, da Søren Espersen fik fæste på Kirkebolet. Hendes arvinger solgte i 1743 til herredsfoged Peder Dorschæus i Skive.

Søren Espersen fik fæste først på den ene halvdel og derefter på hele Quistgård i Lyby. Quistgård og Kirkebolet var sammenlagt godt $4\frac{1}{2}$ tdr hartkorn i fæste.

I Lyby Søndergård sad Søren Espersens farbroder Niels Sørensen eller Niels Søndergaard, som han kaldtes. Da medfæsteren Christen

Nielsen Skade døde i 1713, fik han dennes fæstehalvdel, og hans far havde den anden halvdel. Efter faderens død førte enken Voldborg Michelsdatter denne fæstehalvdel videre, men hun flyttede senere til sin stedsøn Esper Sørensen i Kirkebolet. Hun overlevede ham i mange år og boede nu hos Søren Espersen og Mette Knudsdatter i 14 år, til hun døde i 1754. I begravelsesindførslen kalder præsten hende for Søren Boels mor. Det er forkert, hun er hans fars stedmor.

Søren Espersen og Mette Knudsdatter fik døbt to børn i Lyby:

- Den 26. september 1744, Esper. Maren Espersdatter af Vester Lyby bar Barnet. Faddere: Niels Jensen af Øster Lybye, Niels Moustsen, Peder Lunds Søn, Johanne Knudsdatter, Anne Espersdatter, alle af Vester Lybye. - Denne Esper blev begravet den 11. oktober 1744.
- Den 28. august 1746, Esper. Maren Espersdatter bar Barnet. Faddere: Niels Moustsen, Niels Syndergaard, Jacob Pedersen, Maren Pedersdatter, Johanne Laustdatter. - Denne Esper er ane nr 100. Han blev tilsyneladende enebarn.

Den fornemme vestjydske slægt Dorschæus hed oprindeligt Torsk, men havde latiniseret slægtsnavnet til Dorschæus. Som nævnt havde Gjedde solgt til Dorschæus, men i 1763 solgte byfoged Peder Dorschæus' enke sit gods i Vester Lyby til Niels Søndergaard i Øster Lyby, og fæsterne kom derved til at høre under en fordums standsfælle. Niels Søndergaard var en fæstebondesøn fra Bilstrup.

Søren Espersen døde i 1767, og han blev begravet i Lyby den 19. januar, 47 år gammel.

Mette Knudsdatter førte fæstet videre og levede mange år endnu. Hun blev begravet i Lyby den 26. december 1785.

202 Niels Jensen Bundgaard

203 Inger Nielsdatter Kock

Niels er født i Hem i 1721, og han blev døbt den 5. juli.

Inger er også født i Hem, og hun blev døbt den 11. august 1743.

Den 38-årige Niels og den 16-årige Inger blev gift i Hem den 29. september 1759.

De overtog hans fars fæstegård, men Niels havde været sin egen mand længe. Hans morbror Niels Dalgaard havde en selvejergård i Hem på 3 tdr hartkorn. Den solgte han i 1746 til sin søstersøn Niels Bundgaard, da denne var blevet myndig, og Niels Dalgaard levede da som aftægtsmand hos ham.

I 1772 købte Niels Bundgaard sin fæstegård til selveje for 490 rdl. Den var på godt 6 tdr hartkorn, og ved samme tid blev han ejer af $\frac{1}{4}$ af Hem sogns konge-korntiende, idet 406 Niels Kock afstod sin halvpart af denne tiende til sine to svigersønner. Endelig købte han i 1781 et sted med 1 td hartkorn, som havde været beboet af en Christen Hvid, der nu blev aftægtsmand, og i 1796 købte han $\frac{1}{2}$ td hartkorn i Hem. Han var derved kommet op på et selveje på $10\frac{1}{2}$ tdr hartkorn, og der blev han stående.

Inger fødte 8 børn, hvoraf 3 sønner alle døde som små, og en datter døde 8 år gammel. De øvrige var

- Kirsten, født 1764, gift med enkemand Christen Toft i Næstild,
- Johanne, født 1767, lol,
- Else, født 1771, gift med Jens Christensen (Østergaard) i Bostrup,
- Anna, gift 1811 med Christen Svenningsen fra Brøndumbæk i Hem sogn.

Ved sidste giftermål afstod Niels Bundgaard sin selvejergård til de nygifte. Han motiverede afståelsen i overdragelsesdokumentet med, at det nu, da han er 90 år gammel, er ham "noget byrdefyldt" at forestå gårdens drift. Christen Svenningsen skal give 1.000 rdl til de andre arvinger og aftægt til de gamle, der også desuden skal have 100 rdl årlig, så længe de lever.

Niels Bundgaard og Inger var meget velstillede. Han ejede også halvparten af Hindborg sogns kongetiende, som han i 1773 havde købt i forening med sin svoger Anders Olesen, samt 1/3 af Dølby sogns kongetiende, som han havde købt i kompagni med Anders Olesen og Niels Refsgaard i Krarupgård.

Niels Bundgaard blev begravet i Hem den 3. august 1813, 92 år gammel.

I årene derefter solgtes til beboerne diverse tiender med en god fortjeneste. I 1825 overdrog Inger sin halvpart i Hindborg sogns tiende til sine to døtre i Næstild og Lyby, der begge var enker, samt til sin dattersøn Christen Jensen (Østergaard) i Bostrup.

Inger Nielsdatter døde i 1835, næsten 93 år gammel. Hun blev begravet i Hem den 7. marts 1835.

Hem jordens udskiftning i 1783 er beskrevet i Skivebogen 1916.

Christen Christoffersen er født i 1737 i Sahl.

Karen Christiansdatter er født i 1746, også i Sahl.

Christian og Karen blev gift i Sahl i 1771.

Vi er kommet så langt frem i tiden, at landboreformerne kan skimtes, men Struensees fald har forsinket dem.

Samtidig med sit giftermål i 1771 overtog Christen sin mors fæste af hans fødegård i Sahl på knapt 4 tdr hartkorn.

Christen og Karen fik børnene:

- Christoffer, født 1772,
- Christian Claus, født 1775, død som lille,
- Anna Cathrine, født 1778,
- Christen, født 1781, lo2, og
- Jens, født 1784.

Christen Christoffersen havde efterhånden siddet og samlet lidt midler. Da herregården Landting solgte sit bøndergods i 1800, kunne han støtte sin søn Christoffer så meget, at denne kunne fødegården til selveje, medens han selv og Karen gik på aftægt hos ham. Christoffer var en dygtig mand, der efterhånden formåede at udvide sin ejendom ved jordkøb, så han tilsidst fik en ret stor gård.

Christen Christoffersen døde 77 år gammel og blev begravet i Sahl den 15. juni 1813.

Karen Christiansdatter døde 70 år gammel i 1816.

Sønnen Jens Christensen blev gårdejer i Handberg, og han ses hyppigt som fadder hos broderen, lo2 Christian Christensen (Sahl) i Brøndum.

2o6 Jens Erichsen

2o7 Mette Christensdatter

Jens Erichsen er født omkring 175o, men hans herkomst kendes ikke.

Mette Christensdatter er født omkring 1755, og det vides heller ikke, hvor hun er fra.

De synes hverken at være født eller gift eller at have fået deres børn døbt i Salling.

Familien er opført i Kreiberg på folketællingerne i 1787 og 18o1, men oplysningerne om deres børn her er vildledende. lo3 Mette er i 1787 opgivet til at være 4 år og i 18o1 til 14 år. Det er uklart, om der er to eller tre børn mere. Børnene er som nævnt ikke døbt i Kreiberg.

Vi befinder os i udskiftningstiden, og mange gårde flyttedes ud fra landsbyerne. Jens Erichsen handlede med de tofter, som opstod ved udflytningen, og hvorpå der eventuelt stod nogle bygninger. Han mødte også op som køber ved ejendomsauktioner længere borte. På en sådan i Grinderslevkloster i 1788 købte han huse og mindre gårde til senere bortsalg. Han købte også en større gård til udstykning. Familien boede ofte midlertidigt på de ejendomme, han handlede med og flyttede derfor meget rundt. Han slog sig først til ro efter købet af præstens anneksgård i Kreiberg i 18oo. Han investerede også i tiender for senere at afhænde dem til beboerne, således i 18o4 Harre sogns kirketiende.

Ved denne handelsvirksomhed samlede Jens Erichsen sig efterhånden nogen formue og kunne låne penge ud mod pant i fast ejendom. Han opnåede en ret stor anseelse i Kreiberg og viden om. Han var sognefoged i Kreiberg i 3o år.

Der skal her berettes om en kontrovers mellem 2o6 Jens Erichsen og loo Esper Sørensen. De var jævnbyrdige i velstand, men ikke i legemskræfter. Som sognefoged skulle Jens Erichsen tilsige gårdmændene til pligtkørsel, ægt. En søndag efter gudstjenesten gav han ved kirken nogle mænd en sådan tilsigelse. Søren Iversen i

Kjældgård svarede surt, at han ikke ville køre, for det var ikke hans tur. Det blev Jens Erichsen gal over, og da Kjældgårdsmanden skyldte ham penge, råbte han til ham, at han var en gældbunden knægt, der bare kunne betale, hvad han skyldte. Esper Sørensen, der stod bag ved Søren Iversen, foreslog ham at spørge, om han ville tage imod pengene. Dette gjorde Søren, og da Jens Erichsen sagde ja, meddelte Søren, at så ville han få dem i morgen. Næste dag fik han da også pengene hos Esper Sørensen og betalte Jens Erichsen. Dette skulle hævnnes. Nogle dage senere gik Esper og såede korn. Jens Erichsen kom hen til ham og rippede op i forskellige gamle sager, og snart gik skænderiet over i håndgemæng. Esper kunne ikke klare sig over for den store og stærke Jens og måtte retirere op i en stendysse for ikke at blive helt mørbanket.

Esper, der aftjente sin gårds militærpligt ved selv at være rytter, var ualmindelig dygtig til hest, og Jens Erichsen var det modsatte. De mødtes tilfældigvis begge til hest på vejen gennem Sønderup i Harre, og her fornyedes kampen, denne gang på ridepisk. Nu var Jens Erichsen den underlegne.

Fejderne mellem Jens Erichsen og Esper Sørensen var så væsentlige i bøndernes begivenhedsfattige tilværelse, at de senere blev brugt som tidsregning på egnen.

Tiden lægede alle sår, for Jens Erichsens datterdatter, 51 Mariane, blev gift med Esper Sørensens søn, 50 Esper, men da var de to slagsbrødre døde.

Jens Erichsen døde den 9. juni 1825, 75 år gammel.

Mette Christensdatter døde den 9. februar 1830, også 75 år gammel.

384 Jacob Andersen
385 Else Jensdatter

Jacob Andersen er født i Lille Torum i Torum sogn omkring 1706.

Else Jensdatter er født på Aagaard i Torum sogn omkring 1710.

Jacob Andersen fik i 1731 udbetalt sin mødrearv på 23 rdl 5 mk 12½ skilling, for dels havde han fået en fæstegård, dels skulle han giftes.

Gården på over 8 tdr hartkorn lå i Hinnerup og var ejet af herregården Kjeldgård i Selde sogn. Det lyser ud af fæstebrevet i 1731, at godset har udfærdiget det.

Jacob Andersen skal have den nuværende besætning og den indhøstede avl, som er god. Besætningen er på 3 gode dygtige hopper og en noget aldrende ditto med et godt hestføl, 3 gode køer og 2 gode løbne treårs kvier, 2 gode stude i tredje og fjerde år, 1 andetårs kvie, 1 ditto studekalv, 1 kviekalv, 6 får og lam og 3 grise, men da det er for lille besætning til en så stor gård, skal Jacob desuden fra Kjeldgård have 1 hestplag og 2 andetårs gode fæhøveder. Ejeren har gjort rolingshuset (stuehuset) i stand med tømmer, tag og loft, og til næste forår vil han sætte en ny kornlade på gården på 32 alens længde i stedet for den nuværende brøstfældige, som Jacob Andersen skal nedtage og deraf opsætte et godt og nyttigt hus øster i gården. De tiloversblevne materialer skal bruges til forbedring af gårdens fæhus. Jacob skal fra og med det følgende år i årlig landgilde give 10 skp rug og 7 tdr byg samt 8 rdl i penge. Han skal ikke yde hoveri.

Den 25-årige Jacob Andersen bliver den 16. december 1731 i Torum gift med Else Jensdatter.

Jacob og Else får i Torum døbt børn således:

- 1732, Maren Jacobsdatter,
- 1734, Michel Jacobsen,
- 1736, Bodil, død straks,
- 1738, Jens, død straks,
- 1739, Jens Jacobsen, 192,

- 1745, Anders Jacobsen,
- 1747, Dorte Jacobsdatter og
- 1754, Niels Jacobsen.

De syv første blev holdt over dåben af Anne Michelsdatter, som er Jacob Andersens stedmoder.

Jacob Andersen blev kun 48 år gammel og begravet i Torum den 31. marts 1754.

Else blev siddende ved fæstegården, og i 1770 fik sønnen 192 Jens fæstebrev på den med den begrænsning, at han først skulle overtage den efter hendes død, indtil da "skal han som en Søn og tro Tienestekarl forblive hos hende". Der føjes i fæstebrevet til, at "hans Børn skal være nærmest til at få Gaarden i fæste efter ham". Det nærmer sig stærkt arvefæste.

Else Jensdatter døde i 1776, og hun blev begravet i Torum den 18. august 1776, 66 år og 8 måneder gammel.

388 Jens Laursen

389 Kirsten Jensdatter

Jens Laursen er født i 1709 i Thise sogn.

Kirsten Jensdatter er født i 1717 i Torum sogn.

Jens Laursen overtog sin svigerfars fæste på halvdelen af Aagaard i Lille Torum, som var ejet af herregården Jungetgård. Hans fæste af de 5 tdr hartkorn var på gunstige betingelser, for herremanden der ville sine fæstere det godt.

Jens skulle i årligt landgilde yde $2\frac{1}{2}$ tdr byg, 1 td havre og $4\frac{1}{2}$ lispund smør samt i penge 4 mark og 8 skilling. Desuden skulle han yde hoveri til Jungetgård. Landgilden var blevet sat ned og hoveriet op. Fæstebønder så jo næsten aldrig penge. Det var derfor mere gunstigt i stedet for penge at betale med naturaliet arbejdskraft, hoveri.

Svigerfaderen 778 Jens Hansen blev kaldt Jens Aagaard efter gården, og Jens Laursen blev også kaldt Jens Aagaard. Det blev senere til et slægtsnavn.

Jens og Kirsten fik mange børn. Der døde en del som små, men følgende blev voksne:

- Niels, født 1740,
- Jens, født 1745, 388,
- Maren, født 1747, der blev gift med fæstegårdmand Jens Pedersen
i Lille Torum,
- Dorthe, født 1754, og
- Helle, født 1758.

Jens Laursen døde i 1775.

Hans dødsbo var insolvent, endda meget.

Når en fæster overtog en gård, var der et vist antal heste (døgtige Bæster), kær, korn til føde og sæd, plov, harve og vogne til stede. Når fæsteren døde, skulle tilsvarende afleveres igen, og det mang-

lende skulle erstattes. Endvidere skulle bygningerne være holdt vedlige, eventuelt skulle betales for "Brøstfæld". Da Jens Laur- sen døde, manglede flere heste og køer, og bygningerne var falde- færdige.

Det er almindelig kendt, at fæstebønder holdt værdier skjult for skifteforvalteren, så at boet enten var insolvent eller kun gav ringe arv. Hvis en søn overtog en insolvent fæstegård og lovede at betale gælden, og han så døde nogle år efter, uden at efter- lade sig livsarvinger, kunne det forekomme, at der pludselig var ret store værdier i udarvsskiftet.

I dette tilfælde forespurgte skifteforvalteren enken Kirsten Jensdatter, om hun ville fortsætte fæstet, hvad hun havde ret til, men hun ønskede ikke at forblive ved stedet. Hun tog derfra uden at eje mere end det tøj, hun havde på.

Men var hun nu så ludfattig? Var gården ikke ribbet systematisk og værdier holdt skjult? - Sådant som det gik sønnerne Niels og Jens, må de have været i besiddelse af betydelige "skjulte reserver". Jens er beskrevet under 194 Jens Jensen. Niels opkøbte gårde og skabte deraf Aagaardsholm på 20 tdr hartkorn. Den solgte han i 1800 med god fortjeneste og købte herregården Hessel i Lovns sogn i Vesthimmerland.

390 Jesper Laursen
 391 Maren Andersdatter

Jesper er født i Møgel Torum og døbt i Torum den 18. december 1718.

Maren er født i Lille Torum og døbt i Torum i 1726.

Jespers far havde præstens anneksgård i Møgel Torum i fæste, og ved hans død overtog Jesper fæstet.

Jesper Laursen af anneksgården i Møgel Torum og Maren Andersdatter af Lille Torum blev trolovet i Torum den 19. oktober 1752. Forlovrerne var Jespers tvillingbroder Peder Laursen og Marens halvbroder 384 Jacob Andersen, begge af Hinnerup i Torum sogn. - Vielsen blev foretaget den 22. november 1752 i Torum.

Jesper og Maren fik døbt børn i Torum således:

- 1753 Anne, 195,
- 1754 Laust,
- 1756 Mette,
- 1758 Anders,
- 1760 Ane,
- 1761 Michel,
- 1763 Christen,
- 1764 Christen,
- 1767 Christen og
- 1768 Christen.

Landgilde af en anneksgård var en væsentlig del af præstens løn. Som arbejdsgiver for anneksebonden var præsten en slags harremand, og både fæste- og skiftedokumenter skulle kunne findes i embedets papirer, men der er intet bevaret af den slags i Torum.

Jesper Laursen i Torum Anneks Præstegaard begravet den 24. februar 1774, 55 år gammel.

Maren Andersdatter dør i 1797.

Jesper Laursens søn Anders Jespersen overtager fæstet af anneksgården. I Viborg Bispearkiv er fundet sagen om hans køb til selveje i 1794.

Efter at udskiftningen er tilendebragt, er gården af hartkorn 7 tdr 4 skp 3 fjk $\frac{3}{4}$ alb. Fæsteren svarer nu i landgilde 1 td byg samt i penge 13 rdl 2 mk, hvortil kommer tredobbelt tiende.

Anders Jespersen ønsker nu at købe gården og vil give 110 rdl pr td hartkorn i købspris samt stadigvæk tredobbelt tiende.

Han påstår, at da han overtog fæstet, var bygningerne i så sørgelig forfatning, at han helt har måttet opføre 72 nye fag, hvoraf 16 fag kostbart stuehus, og det har kostet ham betydeligt. Hans omkostninger bekræftes af sognepræsten.

Den nævnte sag, dateret den 8. maj 1795, refererer først handelssesforløbet og tilbudsgiverens argumenter og slutter med afgørelsen. I dette tilfælde er det en godkendelse, som endda er underskrevet af kongen, Christian Rex, og det er Christian VII. Resolutionen er ikke paraferet, medunderskrevet. Parafering blev vist taget i brug omkring dette tidspunkt på grund af kongens sindsyge, og parafering bruges stadig.

392 Knud Christensen
393 Dorte Sørensdatte

Knud Christensen er født i Vium i Hjerck sogn i 1706.

Dorte Sørensdatte er født i Grove i Hjerck sogn i 1705.

Knud Christensens forældre i Vium fik i 1726 en ny nabo, idet Knud Jepsen fæstede nabogården. Han blev i 1727 gift med den 22-årige Dorte, som var datte af Søren Jensen Storgaard i Grove.

Knud Jepsen døde ved juletid i 1730, og Dorte var enke.

Hjerck kirkebog: Den 28. Februar 1732 trolofvede Knud Christensen og Dorothea Sørensdatte, begge af Vium, i Hindes Gaard. Forlofvere Niels Friis, Christen Knudsen, Christen Søfrensen og flere.
- Vielsen blev foretaget i Hjerck den 14. april 1732. På den tid og den egn gjorde præsterne mest ud af trolovelsesindførslen. Vielsen kunne indskrænkes til et kort notat i margenen.

Knud Christensen havde giftet sig til et fæste på en gård af hartkorn $4\frac{1}{2}$ tdr under Hostrup gods. Der var en fæster mere på gården, hvis part var mindre end Knuds.

Knud og Dorte fik børnene:

- Maren, født 1732,
- Søfren, født 1736, død før 1757,
- Maren, født 1740, død før 1757, og
- Jens, født 1743, 196.

Knud Christensen af Vium blev begravet udi Hierck Kircke den 9. Januar 1757 i hans Alders 50 Aar og 10 Maaneder.

Hostrup gods holder skifteforretning den 4. februar 1757, som er 30. dagen efter dødsfaldet. Registreringen viser, at det efter tidens forhold er et ret velstillet hjem, og der bliver ovenikøbet arv til børnene

Jens Knudsen, 196	15 rdl 3 mk	5 $\frac{1}{3}$ sk
Maren Knudsdatte	7 - 4 -	10 $\frac{2}{3}$ -.

Formyndere for børnene var de to farbrødre Christen i Vium.

Dorthe fortsætter fæstet som enke i en halv snes år endnu, hvorefter hun overlader det til sønnen, 196 Jens Knudsen.

Dorthe Sørensdatter dør i 1784.

396 Hans Nielsen (Kiærsgaard)

397 Anne Jensdatter

Hans Nielsen er født på Kiærsgård i Bostrup i Lyby sogn og blev døbt den 1. juli 1709.

Anne Jensdatter er født i Nestild i Oddense sogn, hvor hun blev døbt den 17. september 1728.

Hans og Anne blev trolovet i Oddense den 8. maj 1748. Forloverne var Jesper Christensen i Nestild og Anders Nielsen i Kreiberg.
- De blev gift i Oddense den 29. maj 1748.

Efter faderens død et par år tidligere overtog Hans Nielsen sin fødegård Kiærsgård i Bostrup. Det var en selvejergård af hartkorn 6 tdr 2 skp.

Hans og Anne fik døbt børn i Lyby således:

- Niels den 17. januar 1749, død før 1771,
- Jens den 4. oktober 1750, 198,
- Christen den 23. maj 1752,
- Anne den 28. april 1754, død før 1771,
- Dorte den 25. maj 1755, død før 1771,
- Anne den 12. september 1756,
- Niels den 26. december 1758,
- Dorte den 9. november 1760, død før 1771,
- Kirsten den 18. juli 1762, død før 1771,
- Jesper den 29. september 1763,
- Hans den 1. januar 1766,
- Mette den 3. juli 1768 og
- Anne den 17. januar 1771, død mellem 1771 og 1775.

Anne Jensdatter dør i barselsseng den 20. januar 1771. I begravelsesindførslen kalder præsten hende Anne Erichsdatter.

Skiftet efter hende findes i Skivehus amts skifteprotokol:

"Anno 1771 den 19. Februar blev paa hans Exelence Høyvelbaarne Hr

Geheime Raad, Kammer Herre, Baron Werner Rosenkrantz, Friherre til Willistrup, Krabbesholm og Schivehuus, som Amtmand over Schivehuus Amt hans Veigne af Birkedommer Christian Hoffmann fra Krabbesholm foretaget Registrering og Vurdering til Skifteholdelse og lovlig Fremme efter Hans Nielsen Kiærsgaard i Bostrup hans forhen ved Døden afgangne Hustru Anna Jensdatter som rette Tægte og Tredivte Dag til Skiftets Holdelse efter bemeldte afdøde, hvis efterladte Arvinger ere hindes i levende Live udi Ægteskab med Hans Kiærsgaard sammen aufløde Børn

- Jens Hansen, 20 Aar, (198),
- Christen Hansen, 19 Aar,
- Niels Hansen, 11 Aar,
- Jesper Hansen, 7 Aar,
- Hans Hansen, 5 Aar,
- Anne Hansdatter, 13 Aar,
- Mette Hansdatter, 2½ Aar og
- Anne Hansdatter, 4 Uger,

alle opholdende sig udi Stervboen, undtagen denne sidste spæde hos hendes Moster i Nørby i Balling Sogn.

.....

(Registrering)

.....

Thi blev Gaarden med paastaaende Huuse og tilliggende Eyendomme vurderet for tillige med den i Byen beliggende

jordløs Huus for 300 Rdl

Den i Byen beliggende Huus med 1 Fjk 1 Alb Hartkorn 30 -

.....

Og som nu intet videre for nærværende Tiid vides til

Indtægt at lade anføre, saa blev Stærvboens Gield

og Besværing foretaget, som følger

- Til Anders Kiærsgaard i Overgaard udi Kreiberg

Sogn laante Penge angav Enkemanden at være skyldig 100 Rdl

- Jens Erich Espersen i Nestild 30 -
- Willads Nielsen Ladefoged i Reesen 21 - 5 M
- Enken i Lyby Mølle 20 -
- Søren Bertelsen i Kastrup 18 -
- Sr Niels Olufsen i Schive 3 - 5 M,

saa anmeldte Enkemanden ligeledes, at hans salig Kones

Begravelses Bekostning og Jordefærd havde andraget 10 - ,

hvor imod han paastod hans egen Begravelses Bekost-

ning lige imod hans salig Kones udtaget 10 -

Som nu Dagen er forløben og den Høye Skifteforvalters udsendte ei ansaa sicher for nærværende Tiid at tilendebringe dette Skifte, dels formedelst uformodenlig Krav og Fordring, som kunde indløbe til den Høye Skifte Forvalters Prejudice, og dels andre Omstændigheder, som kunde forefalde, ihvorvel Enkemanden erklærede og forsikrede at holde Skifte Forvalteren Anger- og Kravesløs for, hvad med Bekiendtgjørelse i Avertisement eller anden Proclama kunde flyde og følge ..... saa blev dette Skifte udsat i 6 Uger til den 2. April næstkommende."

Skiftet genoptaget den 2. april 1771:

"Enkemanden erklærede, at ei noget var ham vitterligt eller bekiendt til Stærvboens Bedste, uden hvad allerede anført er. Thi bliver Stærvboens hele Indtægt efter den paa Gaarden og sammes Besætning og tilhørende efter nøyeste Skiønsomhed satte Vurdering den Summa

Rdl	M	Sk
802	-	7

Efter Paaberaab meldte sig ingen med noget til Krav under denne Skifte, hvorfor de allerede forhen anførte Boens Besværing og Udgifter bliver 203 4 -, hvortil kommer, som Enkemanden opgav at restere Kongelige Skatter til Amtsstuen dette Aars

Janv Qvartal	3	3	5	
April ditto	2	-	10	
Samme Terminers Consumptions				
Familie og Folkeskatter	1	4	14	
Til Viborg Tugthuus	-	-	2	
Til Ting Huuset i Schive a Td 2¼ Sk	-	-	15	
Dennes Skiftetekostning bliver				7 3 14

Skiftetbrevets Beskrivelse paa 6 Ark

Papir a 3 Mk	3	-	-	
Stemplet Papir	1	3	-	
Skifteforvalterens Sallario af de beholdne Midler a 1 pro Cent	5	5	-	
Høybemeldte udsendtes Tour og Retour				
2 ^d e Gange til Skifte stedet	1	-	-	
Vitterligheds mændene	-	4	-	<u>12 - -.</u>
Naar de anførte Udgifter, som bedrager sig til				223 1 14
balanceres med Stærvboens Formue, som er				802 - 7

bliver Beholdningen, som kommer til Deeling 578 Rdl 4 M 9 Sk
 Enkemanden Hans Kiærsgaard beholder
 den halve Deel 289 -- 2 - 4½ -,
 og da hand af faderlig Kiærlighed til sine
 umyndige Børn ei ville paastaae den Broderlod,
 hand ifølge Loven kunde tilkomme, og i Hense-
 ende til de Udgifter, som vilde have med
 Gaarden ved Auction over Gaarden og sammes
 tilhørende, saa bliver den øvrige halfve Deel 289 Rdl 2 M. 4½ Sk,
 som iblandt Børnene deeles saaledes:

Jens Hansen bekommer en Broderlod	44	Rdl	3	M	1	12/13	Sk
Christen Hansen bekommer en Broderlod	44	-	3	-	1	12/13	-
Niels Hansen bekommer en Broderlod	44	-	3	-	1	12/13	-
Jesper Hansen bekommer en Broderlod	44	-	3	-	1	12/13	-
Hans Hansen bekommer en Broderlod	44	-	3	-	1	12/13	-
Anna Hansdatter bekommer en Søsterlod	22	-	1	-	8	25/26	-
Mette Hansdatter bekommer en Søsterlod	22	-	1	-	8	25/26	-
Anna Hansdatter bekommer en Søsterlod	22	-	1	-	8	25/26	-
....."							

I årene omkring Hans Nielsens overtagelse af Kiærsgård indtrådte en vending i bøndernes økonomiske situation til det bedre. Årene fra 1720 til 1750 havde ruineret mange bønder. Opgangen var dog langt fra konstant. Der var dårlige tider ind imellem, men i Hans Nielsens gård har der været noget at stå imod med, hvad da også boet efter Anne Jensdatter viser.

Hans Nielsen sælger Kjærsgård til sine to sønner Jens, 198, og Christen ved et sålydende skøde:

"I den Hellig Trefoldigheds Navn have jeg underskrevne Hans Nielsen Kiærsgaard, Selvejer, boende i Bostrup ..... afhændet til mine Sønner Jens Hansen (198) og Christen Hansen den mig tilhørende og iboende Gaard i Bostrup Bye i Lybye Sogn, Hartkorn efter Nye Matricul i alt 6 Tdr 2 Skp med ald sin Eiendoms Bygninger, Herlighed og Rettighed tilligemed et jordløs Gadehuus i samme Bye, samt ald dend i Gaarden og Huusets nuværende og tilhørende Besætning og andre Effecter af Ind- og Udboe .....

For dette til Hoobe skal de betale mig 500 Rdl foruden mig Huusvæ-

relse, Ophold og Forpleining her i Gaarden saa længe, jeg lever, og mig efter min Død hæderlig lader begrave ..... opholder samtlige deres smaae umyndige Sødskende hos sig ....."

Hans Nielsen Kiærsgaard dør 68 år gammel og begravnes i Lyby den 19. november 1775.

Skivehus amts skifteprotokol: "..... Skifteforretning den 21. December efter Selveiergaardmand Hans Nielsen Kiersgaard i Bostrup ....."

Arvingerne er

Jens Hansen, 26 Aar, (198),
 Christen Hansen, 25 Aar,
 Niels Hansen, 17 Aar,
 Jesper Hansen, 13 Aar,
 Hans Hansen, 10 Aar,
 Anne Hansdatter, 19 Aar og
 Mette Hansdatter, 8 Aar.

Af Fædrene og Mødrene Frænder var tilstæde og overværende ved denne Skiftes Behandling paa den salig Mand's Siide hans Broder Anders Kiersgaard af Overgaard i Kreiberg Sogn, som formedelst Alderdom og Svaghed ikke selv kunne møde, men paa hans Veigne havde sendt hans Søn, navnlig Niels Andersen Kiærsgaard, med fuldkommen mundtlig Fuldmagt at afhandle alle Ting paa hans Faders Veigne. Mødrene Frænder var Kristen Jensen af Bostrup og Jens Jensen af Bailum. Jens Jensen af Bailum paatog sig at være Værge for de 5 yngste og umyndige Børn ....."

Arven efter Hans Nielsen Kiærsgaard blev

til hver af sønnerne Jens, Christen, Niels, Jesper og Hans
 2 rdl 3 m 13 2/3 sk og
 til hver af døtrene Anne og Mette
 1 rdl 1 m 14 5/6 sk.

400 Esper Sørensen
401 Anne Sørensdatter

Esper er født i Lyby sogn omkring 1684.

Anne Sørensdatter er født omkring 1687. Hun kan muligvis være datter af Søren Smed i Torum.

Esper og Anne tjente samtidigt i Jebjerg præstegård. Jebjerg og Lyby dannede et pastorat, og præsten boede i Jebjerg. Han indfører i Jebjerg kirkebog: Den 25. juni 1713 blev troloftet udi Jebjerg Præstegaard Esper Sørensen, en Ungkarl af Vester Lyby, og Anna Sørensdatter, en Ung Pige tienende i Jebjerg Præstegaard.

Esper og Anne blev gift i Lyby den 13. august 1713.

Espers far, Søren Espersen, overlod dem sit fæste af kirkebolet i Lyby, og de byggede på boelet's jord.

Boel (bol) er afledt af verbet at bo. Den oprindelige betydning af ordet bol var beboet eller dyrket landejendom. Store geografiske og historiske forskel hindrer en klar definition af ordet. Da der ikke er andre naturlige forklaringer på Boel-slægtens navn, er det rimeligt at antage, at det kommer fra Esper Sørensens gård, Kirkeboelet i Vester Lyby.

Esper og Anne fik døbt børn i Lyby kirke således:

- 26. august 1714 Søren. Faddere: Melsen Espersen, Søren Espersen, Christen Andersen, alle tre af Vester Lyby, Peder Nielsen af Abildgård, Niels Jeppesen af Dalgård, Boel Andersdatter af Bostrup bar Barnet, Anna Nielsdatter af Øster Lyby, Maren Nielsdatter, Mette Ladefoged, Voldborg Andersdatter, Mette Skade, samtlige af Vester Lyby. - Denne Søren blev begravet den 28. oktober 1714.
- 3. november 1715 Maren. Faddere: Jep Nielsen i Dalgård, Melsen Espersen og Anders Pedersen i Vester Lyby, Esper Thomsen i Bostrup, Boel Andersdatter ibm bar Barnet, Johanne Andersdatter i Dalgård, Karen Christensdatter i Abildgård, Dorthe

Nielsdatter, Dorthe Andersdatter, Mette Skade og Karen Sørens datter, alle fire af Vester lyby.

- 17. oktober 1717 Anna. Faddere: Karen Pedersdatter bar Barnet, Peder Abildgaard, Niels Sørensen, Peder Sørensen, Anne Nielsdatter af Øster Lyby, Johanne Andersdatter og Anna Jepsdatter af Dalgård. - Denne Anna blev begravet den 24. oktober 1717.
- 1719 Søren, 200. Denne dåb har præsten glemt at indføre i kirkebogen.

Esper Sørensen døde i 1731 og blev begravet den 22. august "udi Alder 47 Aar og 3 Maaneder".

Anne Sørens datter førte gården videre til sin død i 1740. Hun blev begravet den 6. marts det år "udi Alder 53 Aar og nogle Uger".

Sønnen 200 Søren Espersen overtog derefter fæstet af Kirkebolet.

404 Jens Nielsen Bundgaard

405 Else Jepsdatter

Jens Nielsen Bundgaard er født omkring 1681, formentlig i Ram-sing sogn.

Else Jepsdatter er født på Dalgård i Lyby sogn omkring 1683.

Jens Nielsen Bundgaard fik i 1710 enefæste på en gård af hartkorn 6 tdr i Hem.

En fæsters afgift til ejeren hed landgilde. Den årlige landgilde for Jenses gård var

- 1 ørte (ca 6 skp 3 fjk) rug,
- 1 - (- 13 - 1 -) havre,
- 12 hestes gæsteri (forplejning af 1 hest og 1 rytter i 12 dage),
- 1 fjerding smør,
- 1 svin,
- 1 fødenød (et af ejerens kreaturer på foder),
- 1 får,
- 1 lam,
- 1 gås,
- 1 høne,
- 2 læs lyng,
- 4 skilling i spindepenge (pengeafløsning for spindearbejde) og
- 4 rdl (pengeafløsning for hoveri).

En sådan naturalieydelse var hensigtsmæssig i fortidens pengeløse samfund, men vi er kommet så langt op i tiden, at afgiften er antikveret. Jens Nielsen Bundgaards landgilde blev nogle år senere efter gensidig aftale afløst af en landgilde på 12 rdl og 4 lis-pund smør.

Jens og Else fik en søn og tre døtre, hvoraf den ene døde som lille. De tre levende var

- Maren, født 1711, der blev gift med fæstegårdmand Mads Hvid i Hem,
- Kirsten, født 1717, der blev gift med fæstegårdmand Christen Mad-sen i Otting og

- Niels, født 1721, 202, der fik fødegården i fæste.

Jens Nielsen Bundgaard døde i 1765, 84 år gammel. Han blev begravet den 6. februar 1765 i Hem.

Else Jepsdatter, der døde i 1767, blev også 84 år gammel. Hun begravedes i Hem den 20. december.

406 Niels Andersen Kock
 407 Johanne Michelsdatter

Niels Andersen Kock er født omkring 1702. Det vides ikke hvor, men hans forældre kendes.

Johanne Michelsdatter er født i 1713 på Ramsinggård i Ramsing sogn.

Niels og Johanne blev gift i 1740, og han overtog vist straks sin fars fæste af en gård i Hem på 10 tdr hartkorn og fæstede yderligere 1 tdr hartkorn fra en anden gård i Hem.

Han købte sin svigerfars gård, Grandgård, i Lille Ramsing, men solgte den snart igen. I 1761 købte han sammen med Jens Gaul i Krarup Hem sogns konge-korntiende. Dette viser, at han var velsitueret.

Han har ikke efterladt sig mange spor som bonde, men det har han som pengeudlåner. Da Skive by brændte i 1748 og 1749, lånte adskillige købmænd og håndværkere penge af Niels Kock i Hem for at få deres bygninger rejst igen. Mange folk på landet fik også større eller mindre lån hos ham. Der er indres om, at der på hans tid hverken fandtes banker eller lånekasser, og han har altså fungeret som sådan på egnen. Han tog sikkerhed i fast ejendom, i guld- og sølvsager eller andre værdigenstande, ja endog i klæder.

Niels Kock og Johanne fik fire døtre. En døde som barn og en anden som 20-årig. De to andre var

- Inger Nielsdatter, født 1743, 203, og
- Dorte Nielsdatter, født 1750.

Dorte blev gift med Anders Olesen fra Handbjerg, der var ladefoged på Estvad. De overtog Niels Andersen Kocks fæstegård i Hem og købte den til selveje i 1777. Således forblev Kockernes fæstegård i slægten, men Kocknavnet uddøde. Det er karakteristisk, at studerede bevarede afvigende tilnavne, medens bondestanden slap dem.

Niels Andersen Kock døde i 1773, ca 72 år gammel, og blev begravet den 7. november.

Skivehus amts skifteprotokol indeholder en erklæring fra 30. oktober 1773, hvor enken Johanne Nielsdatter meddeler, at hun "har accorderet med mine tvende kiære Svigersønner,

- Anders Olufsen, Gammelbye, som er i Ægteskab med min eene Datter Dorethe Nielsdatter, og

- Niels Jensen Bundgaard (202) i Ægteskab med min anden Datter (203) Inger Nielsdatter,

om, hvis (= hvad) Arv dennem blev tilkomne, og da alle er myndige, ønsker vi intet Skifte".

Johanne døde i 1796, 83 år gammel, og blev begravet den 17. november i Hem.

408 Christoffer Christensen

409 Anna Pedersdatter

Christoffer Christensens herkomst kendes ikke, og det vides heller, hvornår han er født.

Anna Pedersdatter er født i Aale i Sahl sogn i 1716.

Christoffer Christensen havde i fæste en gård af hartkorn 4 tdr 3 skp under herregården Landting. Gården lå i Sahl.

Christoffer og Anna fik 5 børn, hvoraf det ene døde som lille. De øvrige var

- Christen, født 1737, 204,
- Peder,
- Margrethe og
- Maren.

Christoffer Christensen døde forholdsvis ung i 1749. Anna ønskede tilsyneladende ikke at gifte sig igen. Hun drev fæstegården videre og blev støttet af sin farbroder Thue Lauridsen i Agerbæk. Hun ombestemte sig og blev i 1753 gift med en Jens Christensen fra Sevel sogn, men han døde to år efter. I dette ægteskab var der kun eet barn, Christoffer, der fødtes i 1754.

I 1771 fik sønnen 204 Christen fæstebrev på moderens gård, og Anna blev aftægtskone hos ham. Hun levede endnu i 20 år og døde i 1792, 76 år gammel.

I skiftet efter hende kan ses, at i 1792 er den ugifte søn Peder og den ugifte datter Margrethe hjemme i gården. Maren er enke i Holstebro, og Christoffer er karl på Landting.

410 Christian Claus Povlsen

411 Karen Christensdatter

Christian Claus Povlsen er født i 1712.

Karen Christensdatter er født i Sahl i 1709.

Christian Claus Povlsen af Sahl Bye og Karen Christensdatter af Skive trolofves i Skive den 17. November 1737. - Forloverne var hans broder Thomas Povlsen samt Jeppe Christensen af Øster Skovlund i Sahl sogn.

Parret synes at være bosiddende i Sahl by, men desuagtet har Christian Povlsen fra Handbjerg Hovgård en gård i fæste i Aale på godt $3\frac{1}{2}$ tdr hartkorn, hvoraf han i årlig landgilde giver 6 rdl.

Anden søndag efter Hellig tre konger i 1740 får de døbt en datter Margrethe, men hun blev ligget ihjel af moderen. Det var strafbart, og moderen måtte dels stå åbenbart skrifte i kirken, dels betale en bøde på 2 mark til Lemvig Hospital.

Ægteparret fik flere børn:

- Christen i 1743,
- Margrethe i 1744, som blev født, medens moderen var på udenbys besøg,
- Karen i 1746, 205,
- Mette i 1749 og
- Kirsten i 1753.

Karen Christensdatter døde i september 1757.

Et par år efter giftede Christian Claus Povlsen sig med Karen Lauridsdatter Holmkjær. I dette ægteskab var der børnene Povl, Thomas og Karen.

Christian Povlsen Langemark døde 53 år gammel i 1765.

Svogerens i Jordbro Mølle, Jørgen Holm, Mette Langmarks 2. mand,

blev formynder for pigebørnene. De kom alle til møllen, og tre af dem blev gift derfra:

- Margrethe blev gift med Jens Sørensen, forpagter fra Baadsgård, som senere købte Kreiberg Grundvad,
- Mette blev gift med Christen Jensen i Borup i Taarup sogn, og
- Kirsten blev gift med skrædder Jesper Jensen i Kundby og senere i Ørum.

Det ældste af børnene, Christen, blev gift med en datter af Knud i Damsgård og fik en fæstegård i Sahl, som han købte til selveje i 1800.

768 = 782 Anders Nielsen Ræv
 769 Maren Svendsdatter
 783 Anne Michelsdatter

Anders Nielsen Ræv er født i Torum omkring 1678.

Maren Svendsdatter er født i Lille Torum i Torum sogn omkring 1675.

Anne Michelsdatter er født på St Brockholm i Junget sogn i 1699.

Institutionen Viborg Hospital ejede nogle gårde hist og her, bl a en i Lille Torum i Torum sogn. Den får Anders Nielsen Ræv fæstebrev på den 5. juni 1704:

"Paa Hans Kongelige Mayestæts Veigne og allernaadigste Behag haver ieg underskrevne stedt og fæst, saasom ieg og hermed steder og fæster til Anders Nielsen Reff dend Gaard udi Lille Torum, som Svend Mortensen nu paaboer, hvilken forbemeldte Gaard formeldte Anders Nielsen Reff maa og skal nyde og beboe sin Lifestid paa dend Condition, at hand aarlig og udi rette Tiider efter Loven svarer dend sædvanlige Landgilde til Viborg Hospital samt alle Kongelige Skatter og Contributioner af samme Gaard, i rette Tiider udreeder og clarerer, som nu er eller herefter paabydendes vorder, samt holder Gaarden med dends underliggende ved god og forsvarlig Hæfd og Bygningerne vedlige og ellers udi alle Maader sig efter Loven og Kongelig allernaadigste Forordninger i alt sig skicker og forholder under dette hans Fæstebrefs Fortabelse, og have han nu betalt til Indfæstning for samme Gaard til Hospitalet Penge toe Rixdaler, som til Indtægt skal vorde ført udi næstkommende Aars Regnskab. Det til Bekræftelse under min egen Haand og hostrøckte Zignet.

Datum, Viborg den 5. Juni 1704."

Fæstebrevet mangler to ting, at gårdens hartkorn er på 8 tdr 4 fjk 2 alb, og landgildens størrelse. Indfæstning var et eengangseløb ved et fæstes oprettelse.

Anders Nielsen fæstede yderligere en gård i Lille Torum på 2½ tdr hartkorn og drev således næsten 11 tdr hartkorn.

Anders Nielsen Rævs første hustru var datter af den tidligere fæster, Svend Mortensen. Et fæstebrev indeholdt hyppigt en skreven eller uskreven socialforpligtelse.

Torum kirkebog mangler siderne for mange år i begyndelsen af 1700-tallet. Det vides således ikke, hvornår Anders Nielsen Ræv og Maren Svendsdatter er blevet gift. De har fået en del børn, som døde som små, men følgende blev voksne:

- Jacob Andersen, 384, født omkring 1706, og
- Niels Andersen, født omkring 1717.

Anders Nielsen Rævs hustru Maren Svendsdatter blev 48 år gammel. Hun blev begravet i Torum den 19. juli 1723.

Ved endeligt skifte efter hende den 12. oktober 1723 får hver af sønnerne Jacob og Niels Andersen 23 rdl 5 mk 12½ skilling i mødrene arv, men pengene bliver stående i gården, og det er det normale.

Den 28. September 1723 blefve Anders Nielsen i Lille Torum og Anne Michelsdatter af Brockholm trolofvede i Torum. Forloverne var Anders Pedersen af Hinnerup og Jens Michelsen i Møgel Torum. - De blev gift den 7. november 1723.

Der er fundet to dåbsindførsler for deres børn:

- 1725 Jens, båret af Bodild Jensdatter af Lille Torum. - Denne Jens døde tidligt.
- 1726 Maren, 391, båret af Else Andersdatter af Hinnerup. Fædre: Jens Michelsen af Møgel Torum, Niels Michelsen af Store Brockholm, Melsen Pedersen af Lille Torum og Else Nielsdatter ibm.

Anders Nielsen arvede noget jord efter sin far på Viborg Nørreremark, men det solgte han omkring 1745.

Han døde 77 år gammel og blev begravet i Torum den 8. oktober 1755.

Viborg Hospitals skifteprotokol:

"Anno 1755, dend 30. October som rette 30. Dag indfandt ieg mig undertegnede Laurits Møller, logerende i Gretterup Præstegaard, her udi Stærfboen i Lille Torum efter Anders Nielsen Reff, som døde Natten imellem dend 30. September og 1. October sidstafvigte, for efter ham at holde Registrering og Vurdering samt Skifte og Deeling imellem dend Sahlig Mands Encke Anne Michelsdatter paa dend eene og dend Sahlig Mands med hende og forrige Hustrue Maren Svendsdatter aufløde Børn / eller i deres Sted Børns Børn / paa dend anden Siide, hvilcke Børn og Arfvinger blev angivne at være:

- 1. En Søn Niels Andersen, 38 Aar gammel, hiemme her i Gaarden.
- 2. Sahlig Jacob Andersen (384), forhen boende i Hinderup og ligeledes er en Søn af dend afdøde Anders Nielsen, som i sidt Stød har efterladt sig følgende Arfvinger i denne Stærfboe
  - Michel Jacobsen i Hinnerup, 22 Aar gammel,
  - Maren Jacobsdatter i Hinnerup, 23 Aar gammel, ugift,
  - Jens Jacobsen (192), 14 Aar gammel,
  - Anders Jacobsen, 10 Aar gammel,
  - Dorte Jacobsdatter, 8 Aar gammel og
  - Niels Jacobsen, 2 Aar gammel.
- 3. En Datter Maren Andersdatter (391), gift med Jesper Laursen (390) i Torum Annex Præstegaard.

Paa Enckens Veigne var antaget af hende til Laugværge Peder Nielsen af Lille Torum og paa de umyndiges Veigne som Tilsynsværge Melsen Pedersen af Lille Torum og som Vurderingsmænd .....

Registrering af Boet ....."

Anders Nielsen Ræv har været velhavende på et vist tidspunkt. Det var almindeligt at anbringe overflødige penge i sølvtøj, og Anders havde ladet fremstille et sølvbæger med bogstaverne ANSR og MSD, som står for Anders Nielsen Ræv og Maren Svendsdatter.

I boet fandtes en kvittering, hvorefter Jacob Andersen i 1731 fik udbetalt sin mødrene arv samt gav afkald på yderligere arv efter moderen.

Sønnen Niels Andersen klagede over, at han aldrig havde fået sin mødrene arv udbetalt. Skifteforvalteren resolverede, at det var hans egen skyld, for han havde tilbragt hele sit liv på gården, og der havde derfor været rig lejlighed til at kræve pengene. Eventuelt måtte han føre proces.

Da boet blev gjort op, viste det sig at være insolvent. Skiftet blev afsluttet den 6. november 1755.

Viborg Hospital bortsolgte sine gårde, efterhånden som fæsterne døde. Gården i Lille Torum af hartkorn 8 tdr 4 fjk 2 alb, som Anders Nielsen Reff var fradød, blev udbudt på auktion og købt den 20. oktober 1756 af Jens Pedersen fra Skive som højstbydende.

Anne Michelsdatter døde i 1762.

770 = 778 Jens Hansen

771 = 779 NN

Jens Hansen er født omkring 1683.

Navnet på hans hustru kendes ikke, men hun er født omkring 1673.

Aagaard i Lille Torum var oprindeligt en selvejerslægtsgård på næsten lo tdr hartkorn, men selvejet var gået tabt, og gården var nu ejet af herregården Jungetgård.

Der var to fæstere på Aagaard, hvoraf Jens Hansen var den ene.

Han var muligvis kommet til gården ved at gifte sig med en enke, for hans hustru var ti år ældre end ham.

Jens Hansen fik to sønner, der døde tidligt og to døtre:

- Else, født 1709, 385, og
- Kirsten, født 1717, 389, der blev gift med 388 Jens Laursen, søn af 776 Laurs Simonsen i Dalsgård i Thise sogn. De overtog Jens Hansens fæste af Aagaard.

Jens Hansen døde i 1735, kun 52 år gammel.

Hans enke levede i mange år som aftægtskone i Aagaard hos datteren og svigersønnen. Hun døde i 1757, 84 år gammel.

776 Laurs Simonsen

777 NN

Laurs Simonsens herkomst kendes ikke.

Der vides ikke noget om hans hustru.

Laurs Simonsen var fæster af Dalsgård i Thise sogn i Salling Nørre herred. Gården var på 4 td hartkorn, og den ejedes af herregården Jungetgård.

Da Laurs Simonsen på grund af alder ikke længere kunne magte gården, gik fæstet over på hans søn Henrik Laursen ved fæstebrev af 1741. Fæstet var meget gunstigt.

Sønnen 388 Jens Laursen fik en fæstegård i Lille Torum.

780 Laurs Pedersen

781 Anna Espersdatter

Laurs Pedersen er født omkring 1678, men det vides ikke hvor.

Anna Espersdatter er født i Torum omkring 1682.

Det vides ikke, hvornår Laurs og Anna blev gift, men de fik i 1718 tvillingerne

- Peder og
- Jesper, 39o.

De synes ikke at have fået flere børn.

Laurs Pedersen var fæster af præstens anneksgård i Møgel Torum.

Der er bevaret en beskrivelse af præstens anneksgård i Møgel Torum fra lidt før 1680. Den giver et godt indblik i levevilkårene på den tid. Herfra skal kort refereres:

Gården på 10 tdr hartkorn led vældig meget under svenskekrigene, og bygningerne var miserable, næsten faldefærdige. De bestod af

stuehus	12 fag,
lade	14 fag og
fæhus	6 fag.

Bygningerne lå omkring en gårdsplads, hvis omkreds var 220 alen. Til gården hørte en kålhøve på 600 kvadratalen.

Afgiften til præsten var 9 tdr byg, 1 svin, 1 fødenød og 2 læs lyng.

Gårdens dyrkede jorder var på 28 tdr land, der lå på 19 forskellige steder. Stykkerne var på 1 td, ½ td, 1½ td, 1 td, 2 td, 14 skp, 1 td, 10 skp, 6 skp, ½ td, 1 td, 10 skp, 2 td, 1½ td, 1 td, 10 skp, 1½ td land, alle i Møgel Torum og 2 stk i Lille Torum Mark på 5 tdr og 2 tdr land. Der erindres om, at sådanne stykker var lange og smalle.

Sædskiftet var det normale: Byg, rug, havre, havre.

Der hørte hverken ildebrændsel eller høbjergning til gården.

En fæster på en anneksgård var fri for hoveri. Der kunne højst blive tale om enkelte kørsler for præsten.

Lauris Pedersen døde 72 år gammel i 1751, og han efterfulgtes som anneksbonde af sin søn, 39o Jesper Laursen.

Hos ham levede Anna Espersdatter til sin død i 1757. Hun blev 75 år gammel.

784 Christen Knudsen

785 Maren Christensdatter

Christen Knudsen er født i Vium i Hjerck sogn i 1681.

Maren Christensdatter er født i Bailum i Hjerck sogn også i 1681. Hun er datter af Christen Friis og hans hustru Vibeke.

På matrikel nr 1 af 9 tdr hartkorn i Vium i Hjerck sogn boede to fæstere, hvoraf den ene hed Christen Christensen med tilnavnet Ræv.

Omkring 1700 blev Christen Rævs fæste overtaget af Christen Knudsen, der har været i slægt med ham på en eller anden måde.

Kirkebogen i Hjerck fortæller: Den 25. October 1704 blef Christen Knudsen af Vium og Maren Christensdatter af Bailum trolofved tilsammen i hindis Faders Huus i hans oc (ulæselige) oc fleres Ofvervelse. - Christen og Maren blev gift i Hjerck i 1704 på den søndag, som hedder Domenica Jubilata.

Christen og Maren fik fire sønner:

- 1706 Knud, 392, båret af gamle Christen Friises Kone,
- 1709 Christen, båret af gamle Christen Friises Kone,
- 1712 Christen, båret af Niels Friises Kone,
- 1715 Jens, der vist døde som lille.

Den ældste Christen er opkaldt efter Christen Ræv og kaldtes selv sådan senere.

Den yngste Christen er opkaldt efter sin morfar Christen Friis og kaldtes selv sådan senere.

Christen Ræv fik først fødegården i fæste omkring 1730, men han forsvinder fra egnen før 1740, og broderen Christen Friis overtager fæstet. Nogle år senere vender Christen Ræv tilbage og får fæste på en anden gård i Vium.

Christen Knudsen døde i 1743 og Maren Christensdatter i 1744.

792 Niels Andersen

793 Anne Christensdatter

Kjærsgård i Bostrup i Lyby sogn hørte oprindeligt under Skivehus, der var krongods fra gammel tid. Svenskekrigene havde været en svær økonomisk belastning for kongen. Han kunne ikke betale sine regninger for leverancer under krigen. Han solgte derfor ud af sine mange godsbesiddelser i årene omkring 1660. Den københavnske rigmand Stefan Roede købte derved en mængde jordegods i Salling og deriblandt Kjærsgård. Da Stefan Roede døde, arvede sønnen Anders Roede ham, og dermed også Kjærsgård.

Da Anders Roede var død, delte hans mange børn de store besiddelser mellem sig. Senere solgtes gårdene enkeltvis og til tilfældige købere. Omkring 1700 ejedes Kjærsgård af købmand Niels Lejrskov i Skive. Da han døde i 1715, holdtes auktion over hans ejendomme, og ved denne lejlighed blev Kjærsgård købt af amtsforvalter Andreas Lund i Skive ved auktionsskøde af 24. juni 1715. Gården var skyldsat for $\frac{3}{4}$ ørte byg, $\frac{3}{4}$ ørte havre, $\frac{3}{4}$ lispund smør, $3\frac{1}{2}$ hestegæsteri, $1\frac{1}{2}$ skilling leding, $1\frac{1}{2}$ skilling spindepenge, $\frac{1}{2}$ svin, $\frac{3}{4}$ fodernød, 3 snese ål samt egt og arbejde.

Så langt tilbage, det kan følges, har der siddet to fæstere på gården, og det var almindeligt på gårde af en vis størrelse. De delte bygningerne mellem sig, men drev ikke jorden i fællesskab.

792 Niels Andersen må være blevet fæster på den ene halvdel omkring 1700, vistnok ved at gifte sig med den foregående fæster Christen Pedersens datter, 793 Anne Christensdatter. Niels Andersen er næppe født på gården, men han er formentlig fra egnen, for han havde en søster Bodil i Bostrup, og en anden søster var gift i Dalgård, også i Lyby sogn.

Niels Andersen køber sin fæstehalvdel til selveje ved skøde, der tinglæses på Viborg landsting den 27. juni 1715. Han køber til samme pris, som Andreas Lund fik hammerslag for ved auktionen, 42 rdl pr td hartkorn eller 131 rdl i mk 8 sk. Endvidere køber han et gadehus ved siden af gården for 13 rdl.

Niels Andersen er blevet selvejerbonde, den første i Lyby sogn.

I 1724 køber han gårdens anden halvdel ved skøde af følgende tekst:

"Jeg underskrevne Andreas Michelsen Lund kiender og hermed vitterliggiør, at jeg haver hermed solgt, skiødet og aldeles fra mig og mine Arvinger til velagte Niels Andersen og hans Arvinger afhændet den halve Kiersgaard beliggende i Bostrup i Lybye Sogn, Salling Herrit, Schivehuus Ampt, Hartkorn efter Nye Matricul 3 Tdr 1 Skp, beboes af bemeldte Niels Andersen, hvilken halfve Gaard skal være og blifve bemeldte Niels Andersen og hans Arvinger til fuldkommen Eye, ligesom jeg mig samme tilforhandlet af de Rohders Arvinger, intet undtaget af ald dets Tilliggende i nogen Maaeder, saasom bemeldte Niels Andersen haver mig samme Kiøbe Skilling a Tønde 50 Rdl Croner, som jeg betalte bemeldte Rohders Arvinger for Stødet. Til Stadfæstelse haver jeg dette mit Skiøde og afstaaende Bref med egen Haand skrevet og underskrevet, saa og mit sædvanlige Zignet hostrøckt.

Schive den 2. Januar 1724

A Michelsen Lund".

Selvejergården Kjærsgård på 6 tdr 2 skp hartkorn er skabt.

Niels Andersen og Anna Christensdatter fik mindst 7 børn, bl a

- Anders Nielsen, der kom til Overgård i Kreiberg sogn og forplantede Kiærsgaard-navnet dertil,
- Hans Nielsen Kiærsgaard, 396, der fik fødegården, og
- Kirsten Nielsdatter, der blev gift med Hans Thomesen i Bostrup, som med økonomisk hjælp fra fornævnte svoger Hans købte til selveje i 1738.

Niels Andersen døde i 1746.

794 Jens Erichsen

795 Dorte Christensdatter

Jens Erichsen er født i Otting sogn omkring 1676. Han er af fin gammel selvejerslægt.

Dorte Christensdatter er født i Selde sogn i 1696.

Jens Erichsen var gift tre gange, første gang i 1704 med Maren Jeppesdatter, datter af Jeppe Nielsen Bach i Nestild i Oddense sogn.

Jeppe Bach var velhavende. Ved matrikuleringen i 1685 var han fæster af gård nr 11 i Nestild af hartkorn 4 tdr 2 skp 2 fjk 2 alb. I 1700 købte han to gårde i Nestild og et bol i Kaastrup. Da Jens og Maren blev gift, fæstede de hendes fars gård i Nestild samt bolet i Kaastrup, og Jeppe Bach flyttede selv til Viborg, hvor han byggede et hus, som står der endnu. Jens Erichsen skulle årligt yde 7 rdl 4 mk for gården i Nestild og 3 rdl 2 mk for bolet i Kaastrup.

I dette første ægteskab fødtes i 1705 Else, der er opkaldt efter sin farmor, og året efter Erich, der er opkaldt efter sin farfar, men kort efter ^{døde} både moderen og den spæde.

Jens blev gift anden gang med Inger Jensdatter, hvis herkomst ikke kendes. Der vides heller ikke noget om vielsen, men den må have fundet sted senest i 1711. Fra dette ægteskab kendes børnene

- Erich, født i 1712, og
- Anne, født i 1713, men død spæd.

Kort efter døde også Inger Jensdatter.

Selde kirkebog: Den 8. august 1715 trolovet Jens Erichsen af Nestild oc Dorthe Christensdatter i Eskov. - De blev gift i Selde den 13. oktober 1715.

I dette ægteskab er børnene:

- Maren, født 1717, gift 1736 med Jens Nielsen i Kreiberggård,
- Inger, født 1718, gift med Peder Sørensen i Nørby i Balling,

- Helvig, født 1720, gift 1747 med Søren Lauritsen i Junget,
- Christen, født 1723, blev rig selvejer i Bostrup, Lyby sogn,
- Mette, født 1725, død som barn,
- Anne, født 1728, 397, og
- Jens, født 1730, der blev gårdmand i Bailum.

Jens Erichsen døde i 1732 og blev begravet den 21. februar. Han døde "af Vaade", men de nærmere omstændigheder kendes ikke. En kilde oplyser, at han druknede.

Oddense kirkebog: Den 14. oktober 1734 blev Jesper Christensen Ladefoged på Vinderup og Dorethe Christensdatter i Nestild trolofvede. Forloverne var Peder Sørensen i Eskov og Vil Christensen, Forpagter på Vinderup. - De blev gift i Oddense den 27. december 1734.

I dette ægteskab er der sønnen Jens Erichsen Jespersen, der blev selvejer i Nestild.

800 Søren Espersen

801 Maren

Søren Espersen er født omkring 1659, og det vil sige i svenskekrigenes tid.

Hans første hustru er død før 1701. Hendes navn kendes ikke, men børneopkald tyder på, at hun har heddet Maren.

Det vides, at Søren Espersen i 1684 var gift og var fæster af Søndergård i Vester Lyby samt tillige fæster af jorden til et boelssted af 11 skp., som tilhørte Lyby kirke.

Lyby Søndergård hørte til Lyby kirke, og den var af hartkorn 4 tdr 2 skp. Det var ikke nogen egentlig anneksgård, men en legatgård, som Bartholomæidag 1425 var blevet testamenteret præsteembedet af væbner Peder Hasse med den forpligtelse for præsten, at han skulle holde en ugelig prædiken årlig i Lyby kirke "Peder Hasse og hans til Afmindelse". Sognets præst var i enhver henseende herskab for Søndergårds fæster.

Det er en stor sjældenhed at finde en almindelig bondegård beskrevet på den tid, men der er tilfældigvis bevaret en indberetning om Lyby Søndergård, som sognepræsten udfærdigede i 1690. Indberetningen beskriver også byens jorder og deres dyrkning, men det medtages ikke her.

Søndergårds omfang var i omkreds 267 alen, og der fandtes på den følgende huse "temmelig ved Magt", altså i rimelig god stand:

Nørrelængen, Rollingen (det vil sige stuehuset), 6 Fag,
 Noget lidet Fæhus, 3 Fag,
 Sønderlængen, Laden, 11 Fag,
 Noget Fæhus og Faaresti, 5 Fag, og
 Østerlængen, et gammelt Tørvehus, 3 Fag.

Gårdens årlige landgilde var 2 ørter rug, 2 ørter byg og 2 ørter havre, gæsteripenge 7 mark, 1 skovsvin.

Mål var dengang slet ikke standardiserede, men vekslede fra egn

til egn og var uens for varerne. I Viborg Hospitals jordebog for den tid er mål omsat således:

- 1 ørte rug = 6 skp 2 2/3 fjerdingkar,
- 1 ørte byg = 1 tønne og
- 1 ørte havre = 1 tønne, 5 skæpper og 1 1/3 fjerdingkar.

Gæsteri var pligt til at tage herremandens heste og folk på kost og logi i et vist antal dage. Her er det så moderne, at denne naturalydelse er omregnet til en pengeydelse.

Lyby Søndergård var matrikuleret til hartkorn 4 tdr 2 skp 1 fjk 1 alb. Gården havde sin agerjord på 18 steder. Dens engarealer lå i fire forskellige enge, men lodderne var så små, at de tilsammen kun kunne give 1 - 1½ læs hø.

Søren Espersen var ikke ene om gården. Hans medfæster hed Christen Nielsen Schade eller Skade.

Søren Espersen var gift tre gange:

- 1° NN, som muligvis kan have heddet Maren. Hun døde, før kirkebogen blev taget i brug i 1701.
- 2° Boel (det vil sige Bodil) Olufsdatter. Søren Espersen i Søndergård i Vester Lyby, Enckemand, og Pigen Boel Olufsdatter i Vester Lyby blev trolovet den 2. oktober 1701 og gift den 30. oktober i Lyby. - Boel er vistnok søster til medfæster Christen Skades hustru Kirsten. Begge kvinder døde i 1702, og Boel blev begravet den 31. januar 1702, 40 år, 5 uger og 3 dage gammel.
- 3° Voldborg Michelsdatter, datter af Michel Svendsen i Intrup.

Fra 1. ægteskab kendes børnene

- Esper Sørensen, 400, født omkring 1684, og
- Niels Sørensen, født omkring 1690.

Fra 3. ægteskab kendes følgende dåbsindførsler:

- Den 30. august 1705, Maren. Faddere: Melsen Espersen og Thomas

Espersen af Vester Lyby og Bostrup, Michel Svendsen, Christen Nielsen, Mette Nielsdatter, Kirstine Jacobsdatter, Johanne Andersdatter, Karen og Maren Pedersdatter Lund, alle af Vester Lyby, Niels Christensen af Intrup. - Denne Maren døde spæd og blev begravet den 25. september 1705.

- Den 20. marts 1707, Maren. Faddere: Melsen Espersen, Thomas Espersen, Michel Svendsen, Anne Erichsdatter bar Barnet, Maren Lund, Anne Jacobsdatter, Maren Michelsdatter, Karen Pedersdatter Lund, alle af Vester Lyby.
- Den 1. juli 1709, Jeppe, baaret af Mette Lund.
- Den 21. juni 1711, Karen. Faddere: Melsen Espersen, Michel Svendsen, Michel Skade, Esper Sørensen, Anne Jensdatter, Maren Lund, Helle Andersdatter, alle af Vester Lyby, Boel Andersdatter bar Barnet, Helvig Jensdatter, alle af Bostrup, Maren Michelsdatter i Lyby Mølle, Anne Erichsdatter i Intrup. - Denne Karen blev begravet den 27. september 1711.

Søren Espersen har været i økonomiske vanskeligheder i 1706, for han kunne ikke betale sin landgilde på to tønder byg af kirkejorden. Det kan muligvis skyldes den oversvømmelseskatastrofe, som ramte Limfjordsegnene i det år. Udover skader på jorden og sæden blev huse skyllet bort og mange menneskeliv gik tabt.

Søren Espersen af Søndergård døde i 1715 og blev begravet i Lyby den 10. juni 1715.

Nogle måneder efter gifter enken Voldborg Michelsdatter sig med en Jeppe Skade, som formentlig er en slægtning til medfæsteren. Jeppe forførte en ung pige. Det blev der så megen ballade ud af, at han stak af og aldrig viste sig igen.

Voldborg Michelsdatter blev begravet i Lyby den 8. december 1754, 71 år gammel. I begravelsesindførslen benævner præsten hende "Søren Boels Moeder" uden navn. Hun har overlevet så mange, at folk helt havde glemt, hvem "Vor mor" i gården var. Hun var ikke mor til 200 Søren Boel, men hans fars stedmoder, enke efter 800 Søren Espersen.

808 Niels Villadsen
809 Maren Jensdatter

Niels Villadsen er født omkring 1646, men det vides ikke hvor.

Maren Jensdatter er født omkring 1644, men hendes herkomst er også ukendt.

Omtrent midt mellem Hindborg og Oddense lå i gamle dage Lille Ramsing, der bestod af fem tætliggende gårde, som i retning fra syd-øst mod nordvest var

- Bundgård på $7\frac{1}{4}$ tdr hartkorn,
- en navnløs gård på $3\frac{1}{2}$ tdr hartkorn,
- Grandgård på $3\frac{1}{2}$ tdr hartkorn,
- Ramsinggård på $6\frac{1}{2}$ tdr hartkorn og
- Rørgård på $9\frac{1}{2}$ tdr hartkorn.

Niels Villadsen blev enefæster af Bundgård omkring 1690.

Der kendes følgende børn af Niels og Maren:

- Villads, der efter faderens død i 1709 fik Bundgård i fæste,
- Anne, der blev gift med fæstegårdmand Christen Pedersen i Hindborg, og
- Jens, 404.

Niels Villadsen døde i 1709 og blev begravet den 5. marts.

Maren Jensdatter døde i 1729 og blev begravet den 30. januar.

810 Jeppe Nielsen
811 Kirsten Sørensdatter

Jeppe Nielsen er født i Lyby sogn omkring 1635.

Han var fæster af Dalgård i Lyby sogn.

Dalgård lå uden for landsbyfællesskabet med den fordel for fæsteren, at han havde mulighed for mere rationel drift.

Jeppes børn må være født i 1680'erne. Der kendes følgende af dem:

- Peder, der fik en fæstegård i Otting,
- Niels, der omkring 1740 var selvejer i Hem af en gård på 3 tdr hartkorn,
- Anna, der blev gift med Ole Christensen, som havde Vestergård i Oddense i fæste,
- Johanne, der blev gift til Øster Lyby, og
- Else, 405, der i 1710 blev gift med 404 Jens Nielsen Bundgaard i Hem.

Kirsten Sørensdatter må være død, før kirkebogen blev taget i brug i 1701.

Jeppe Nielsen blev begravet i Lyby den 4. februar 1714.

På grundlag af præsteindberetninger har Jeppe Aakjær i Skivebogen 1918 beskrevet den økonomiske tilstand i Salling omkring 1690. Her står bl a: "Besætningen paa Dalgaard i Lyby (Jep Nielsen og Hustru Kirsten Sørensdatter) er: 1 Pige, 1 Hoppe, 1 Fole under 3 Aar, 2 Køer, 1 Ungnød, 3 Faar og 1 Svin. Synderligt højere naar Kreaturholdet ikke i det hele Salling omkring 1690. Hvis (= hvad) Folk her kan findes i Sognene videre ere saa forarmede formedelst forgangen Aars Misvæxt at de intet har at sælge til Udgift, og her ses ingen Forhaabning til Bedring formedelst dette Aars Misvæxt, saa mig siunes det sidste vil være værre end det første. Hvorfor her begjæres og formodes intet andet af en Naadig Arfve Herre og Konge end Barmhjærtighed og Hjælp". - Navnet på Jeppes hustru, Kirsten Sørensdatter, er hentet herfra.

812 Anders Nielsen Kock

813 Dorte Sørensdatter

Anders Nielsen Kock er født omkring 1676, hvor vides ikke.

Dorte Sørensdatter er født omkring 1660, og herkomst er ligeledes ukendt. Deres fødselsår kunne tyde på, at Dorte var enke, da hun blev gift med Anders.

Christian Gjedde til Skivehus solgte i 1696 en gård i Hem på 10 tdr hartkorn til sin fæster. Denne kunne ikke klare sig og overdrog et par år senere gården til en svoger, der var selvejer i Balling; men han kunne heller ikke få gården til at løbe rundt, og den blev solgt videre i 1710 til amtsforvalter A M Lund i Skive. Ved den lejlighed dukker Anders Kock op som fæster af gården og samme år fødes der ham en søn, som dog dør straks.

Det vides ikke, hvor Anders Kock havde boet med sin familie før tiden i Hem. Anders og Dorte havde af børn i hvert fald Niels og Birgitte ved ankomsten.

En fæstekontrakt var på livstid, medens en forpagterkontrakt var på åremål, normalt 3 år. Anders Kock forpagtede Hem Nørgård af major Løsches enke og havde nu 20 tdr hartkorn at drive. Forpagtningsafgiften var kun 6 rdl 4 mk årlig, og det må have været meget fordelagtigt for Anders Kock. Da de 3 år var gået i 1747, bortforpagtede en ny ejer Hem Nørgård til Mads Hvid, der samme år blev gift med Kirsten Jensdatter, datter af 404 Jens Nielsen Bundgaard.

Anders Nielsens datter Birgitte blev i 1743 gift med Christen Kium, der sammen med Peder Lyby var fæster på en af major Løsches gårde.

Anders Nielsen Kock døde 71 år gammel i 1747, og han blev begravet i Hem den 23. december.

Dorte Sørensdatter døde i 1747 og blev begravet i Hem den 1. november.

814 Michel Nielsen

815 Inger Madsdatter

Michel Nielsen er født omkring 1680, formentlig på Ramsinggård i Ramsing sogn. Hans far hed Niels Thorsen, og Michel benævnes undertiden Michel Thorsen.

Inger Madsdatter er fra Grove i Brøndum sogn, og hun er født omkring 1669.

Michel og Inger blev gift i 1708.

Michel overtog sin fars fæste af den halve Ramsinggård, og da medfæster Jens Høgs enke døde, overtog han også dette fæste. På det tidspunkt var gården ejet af kronen og udlagt som ryttergård..

Ved ryttergodsets bortauktionering i 1718 købte kaptajn A Deichman fra Hegnet både Ramsinggård og 2½ td hartkorn af Rørgård. Dette tillægsareal fik Michel Nielsen også fæstet af, og han rådede nu over 9 td hartkorn mod en årlig afgift af 16 rdl 4 mk, hvortil kom de kongelige skatter.

Der kom nogle år, hvor herregården Hegnet og dens underliggende bøndergods blev handlet meget. Således bortsolgtes tillægsjorden på 2½ td hartkorn, og Michel Nielsen var igen på 6½ td hartkorn i fæste.

Michel Nielsen købte i 1743 Grandgård i Lille Ramsing af hartkorn 3 tdr 6 skp. Den var nabogård til Ramsinggård, som han beholdt fæstet af.

Michel Nielsen og Inger Madsdatter fik 7 børn, hvoraf dog to småpiger døde samtidigt i 1726. De øvrige var:

- Svend, født 1709, død ugift i 1748,
- Thor, født 1723, som fik fødegården ved fæstebrev af 1744, hvori stod, at det først gjaldt ved faderens død,
- Anna, født 1711, der blev gift med Jens Graversen fra Bønding, og de fik Hindborg Holmgård i fæste,

- Johanne, 407, født 1713, der blev gift med 406 Niels Andersen Kock i Hem, og
- Maren, født 1715, der blev gift med Niels Pedersen Haldborg, som havde en fæstegård i Otting.

Slægten i Ramsinggård havde åbenbart raget betydeligt op blandt samtidige bønder. Da skolevæsen slet ikke eksisterede, havde de bedste bønderslægter tidligere sørget for selv at lære børnene at læse og skrive, og således havde de hidtil også gjort i Ramsinggård. Michel Nielsen havde en smuk og flydende håndskrift, der vidner om, at han ofte har haft lejlighed til og brug for at benytte den. Hans navn findes da også hyppigt under dokumenter og ved andre lejligheder som vitterlighedsvidne. Svenskekrigene forvoldte enorme ødelæggelser af landet og dermed landets økonomi, men de bevirkede også store kulturelle tilbageskridt. Omkring 1750 var der færre, som kunne læse og skrive, end 100 år tidligere.

Navnet Ramsinggård antyder noget stort, men de 6½ tdr hartkorn var en forholdsvis lille bondegård. Navnet skyldtes vistnok, at gårdens bygninger var større og mere fornemt indrettede end de andre gårde i Lille Ramsing.

Efter at have afstået sin fæstegård til sønnen Thor flyttede Michel Nielsen til sin datter Johanne, 407, i Hem. Michel solgte senere sin gård Grandgård i Lille Ramsing til Johannes mand, 406 Niels Andersen Kock. Michel Nielsen døde i Hem i 1755, 75½ år gammel.

Inger Madsdatter døde hos sin datter i Otting og blev begravet den 7. december 1755.

818 Peder Laursen

819 NN

Peder Laursen er født i 1678 på gården Bulig i Sahl sogn.

Han var af en søskendeflok på 10 sønner. To af dem hed Peder, og han her er Peder den ældre.

Han blev gift i 1703, men navnet på hans hustru kendes ikke.

Peder Laursen får i 1703 fæstebrev på en gård i Aale i Sahl sogn, som tilhørte Ribe Hospital. Det ser ud til, at han er blevet bonde på sin fars fødegård, for han overtager fæstet efter sin fasters mand, Jens Laursen.

Fæstegården var på $5\frac{1}{2}$ tdr hartkorn og var en af de største gårde i byen.

Som fæster hos et fjerntliggende hospital var han fri for hoveri.

Han fik en del børn, men der vides ikke rigtigt noget om dem.

Peder Laursen døde i 1737.

820 Povl Clausen Langemark

821 NN

Povl Clausen Langemark har sandsynligvis boet på egnen omkring Vinderup.

Der vides lidt om hans børn:

- Maren Povlsdatter Langemark var gift med en sergent i Hvam i Borbjerg sogn, og de boede senere i Sevel.
- Mette Povlsdatter Langemark var gift med Henrik Schelter, der af Thaarupgård fik Jordbro mølle i forpagtning. Mette var gift 3 gange.
- Eggert Povlsen Langemark var smed i Ørum i Fjends herred og senere i Gedsted. Han var i trange kår og havde mange børn.
- Thomas Povlsen Langemark havde Breum præstegård i forpagtning. Senere var han forpagter af Baadsgård i Højslev sogn og købte derefter Sejbækgård og senere noget i Sahl.
- Christian Claus Povlsen Langemark, født 1712, 41o.

822 Christen Jensen
823 Karen Jensdatter

Christen Jensen er født omkring 1660 og er formentlig søn af Jens Iversen i Lindholt i Sevel sogn.

Karen Jensdatter er født på Øster Skovlund i Sahl sogn.

Hvis Christen Jensens herkomst er rigtig, har deres forældre været naboer over et sogneskel.

Christen Jensen fik i 1700 fæstebrev som rytterbonde på Karens hjem, Øster Skovlund. Gården var af hartkorn 7 tdr 4 skp 2 fjk.

Christen og Karen fik børnene:

- Anna, født 1701, død to år gammel,
- Jeppe, født 1704,
- Edel, født 1706,
- Karen, født 1709, 411,
- Christen, født 1711,
- Jens, født 1715,
- Anna, født 1717 samt
- tvillingerne Michel og Kirsten, født 1722, men Kirsten døde spæd.

Ved ryttergodsets bortsalg på auktionen i 1718 kom Øster Skovlund under herregården Rydhave.

Christen Jensen døde 66 år gammel i 1726.

Karen Jensdatter sad ved gården i nogle år, men overlod derefter fæstet til sønnen Jeppe Christensen.

1.536 = 1.564 Niels Andersen Ræv

1.537 = 1.565 Kirsten Andersdatter

I middelalderen, ja vel helt tilbage til oldtiden, betød slægtsskab overordentlig meget. Slægterne havde kendenavne, der næsten altid var dyrenavne; men da slægterne var mange, var alt taget i brug, vilde dyr og tamme dyr, store og små, fugle, ja endda fisk lagde navn til slægter. Mange af disse navne er bevaret til nutiden, dog mere i adelstanden og mindre i bondestanden. Der findes dog stadig Ravn, Høg, Stær og lignende, selv om de var meget talrigere for to-tre hundrede år siden. De blev upopulære, fordi de lignede øgenavne.

Slægten Ræv stammer fra Nordsalling. Den har fostret adskillige ansete mænd. I slutningen af 1500-tallet levede i Hjerk bonden Niels Ræv. Hans søn blev rektor i Viborg og en søn af ham igen var livlæge for Chr IV. Slægten har leveret en salmedigter, biskopper i Viborg, Oslo og andre steder og præster. Studerede latiniserede deres navne, og Ræv blev til Foss. De gamle Foss'er er altså af Rævslægt.

Det vides ikke, hvornår Niels Andersen Ræv er født.

Kirsten Andersdatter er født omkring 1646.

Torumgård i Torum sogn var på ca 16 tdr hartkorn, men den havde meget rodede ejerforhold, for de gejstlige og verdslige anparter handledes meget.

Niels Andersen Ræv tiltrådte sit fæste omkring 1670. Hans medfæster hed Melsen Andersen, der muligvis er broder til Niels Rævs hustru.

De to fæstere var landsbyens mest ansete mænd. Niels Ræv var velhavende og lånte penge ud.

I 1686 købte han halvparten af en gård i Hinnerup i Torum sogn på hartkorn 8 tdr 6 skp, og i 1699 købte han en del agre på Viborg Nørremark. I dette fjerne køb anes en tilknytning til gejstlighed i Viborg.

I 1700 døde medfæsteren Melsen Andersen, og det bragte ulykke. Niels Ræv fik som medfæster sin søn Morten Nielsen. Under et julegilde kom Morten til at slå en mand ihjel. Da der skulle betales mandebød, måtte Niels Ræv bl a sælge sin gårdpart i Hinne-rup.

Niels Andersen Ræv må være død omkring 1712.

Hans fæste i Torumgård overførtes til Jens Jespersen, der var gift med hans datter Lisbeth Nielsdatter.

Hans ældste søn 768 Anders Nielsen Ræv havde længe haft en god fæstegård i Lille Torum, som var ejet af Viborg Hospital. Dette fæste er muligvis kommet i stand på grund af familietilknytning til prælater i Viborg.

Kirsten Andersdatter døde i 1725, 79 år gammel.

1.538 Svend Mortensen

1.539 Kirsten

Det vides ikke, hvornår Svend Mortensen er født.

Kirsten er født omkring 1646.

Institutionen Viborg Hospital ejede en gård i Lille Torum i Torum sogn på $8\frac{1}{2}$ tdr hartkorn.

Svend Mortensen var fæster på den omkring 1700.

Han har været en del ældre end Kirsten.

Svend og Kirsten havde en datter Maren, der er født omkring 1675.

Svend Mortensen døde i 1704, og hans fæste blev overtaget af 768 Anders Nielsen Ræv, der giftede sig med 769 Maren Svendsdatter.

1.562 Esper Jensen

1.563 NN

Esper Jensen havde en fæstegård i Torum på knapt 3 tdr hartkorn. Den var nabogård til Torumgård, hvor 1.536 Niels Andersen Ræv havde halvdelen i fæste.

Espers gård var ejet af Jungetgård.

Af hans børn kendes:

- Jens Espersen, der blev gift med Niels Andersen Rævs datter Lisbeth, og de overtog hendes fars fæste,
- Anna Espersdatter, 781, og
- Kirsten Espersdatter, der blev gift med Morten Nielsen, søn af Niels Andersen Ræv, hvis medfæster af Torumgård han blev. Som beskrevet under 1.536 slog Morten Nielsen en mand ihjel. Efter drabet flyttede Morten og Kirsten til Stoubygård.

Esper Jensen blev begravet i Torum i 1734, og han blev 92 år og 7 måneder gammel.

1.566 Michel Andersen

1.567 NN

Store Brockholm i Junget sogn var en slags ø. Der var fire fæstere på de 10 tdr hartkorn.

Michel Andersen var en af disse fire, men senere gled to af fæsterne ud, hvorefter Michel Andersen og hans medfæster hver drev 5 tdr hartkorn.

Af Michel Andersens børn kendes:

- Anne, født 1699, 783,
- Niels, der overtog faderens fæste, og
- Jens.

1.588 Erich Pedersen

1.589 Else Simonsdatter

I 1600-tallet forsvandt selvejergårde på grund af krigshandlinger, flere pestepidemier eller tyngende skatter som følge af krigene. Pest kunne lægge hele landsbyer eller landområder øde, hvorved gårde og ødegårde overførtes til kongen, for det, der ikke tilhørte nogen, tilhørte kongen. Svenskekrigenes hærgen var udraderende for meget bøndergods i Jylland, og de tilbageværende gårde blev jordbeskattet hårdt. Selv meget af adelens gods ruineredes. Ved matriklerne i 1662 blev Sallings gode jord overvurderet med ubetalelige skatter til følge. Alt dette bevirkede, at der omkring 1680 kun var få selvejergårde tilbage.

En af dem havde Erich Pedersen i Otting. Den var såmænd kun af hartkorn 5 tdr 3 skp 1 fjk 1 alb. Heraf var de 3 skp herligheds-hartkorn til Skivehus, som ejedes af Christian Gjedde. Herligheden bestod i en beskeden hartkornsafgift, retten til jagt og fiskeri og retten til at oppebære visse bøder, som nu om dage går i offentlige kasser. Herlighedsejeren var forpligtet til at retsforfølge forbrydere, hvis der blev begået kriminelle handlinger på en gård, og det kunne ellers ruinere en selvejerbonde, altså en slags forsikring. Herlighedsejeren foretog skifteforretninger og lignende øvrighedsaktiviteter. Herlighedsejeren havde også forret til gården, hvis den ikke kunne overtages af slægten.

Foruden selvejergården drev Erich Pedersen en fæstegård i Otting, matrikel nr 16 af hartkorn 8 tdr 2 alb, som var ejet af en Bertil Hansen i Viborg.

Erich Pedersen har utvivlsomt været den mest fremtrædende mand i Otting, men der vides ikke meget om ham. Han var død, da der matrikuleredes i 1685, hvorved de fleste gårdes hartkorn reduceredes væsentligt, hans selvejergård således fra 5 tdr 3 skp 1 fjk 1 alb til 4 tdr 4 skp 1 fjk 2 alb og hans fæstegård fra 8 tdr 2 alb til 6 tdr 1 skp 1 fjk 1 alb. I matriklen 1688 står begge gårde opført under Erich Pedersens enke. Det vides andetsteds fra, at hun hed Else Simonsdatter.

Erich og Else havde vistnok 9 børn:

- Den ældste søn, Peder, fik selvejergården efter moderens død i 1694,
- Simon, født 1668, død 1731, fik fæstet af gård nr 16 i Otting,
- Mette, født 1673, død 1752, blev gift med Christian Jørgensen, der var ridefoged på Eskjær,
- Jens, 794,
- Maren, blev gift med Melkior Pedersen, fæster i Otting,
- en datter, der blev gift med en Jeppe,
- Jens, selvejer af to gårde i Frammerslev, som han skøder til søster- og broderbørn,
- Anne og
- Maren, der blev gift med Jens Villadsen i Frammerslev.

Else Simonsdatter var i live den 23. marts 1693, men var ikke i live den 27. september 1695. Vi sætter hendes dødsår til 1694 og Erich Pedersens til omkring 1680.

1.590 Christen Eskesen

1.591 Helvig Handatter

Christen Eskesen er født på Eskovgaard i Selde sogn omkring 1637.

Helvig Hansdatter er født omkring 1671, men hendes herkomst kendes ikke.

Den store selvejergård Eskov i Selde sogn var i slutningen af 1600-tallet beboet af Christen Eskesen, men han ejede den næppe alene.

I 1664-matriklen blev gården takseret til 13 tdr hartkorn, men i 1688-matriklen blev den kun vurderet til 10 tdr hartkorn.

Det ser ud til, at Christen havde giftet sig med enken Maren Christophersdatter, der døde 72 år gammel i 1676. De havde af naturlige grunde ingen børn.

Maren var altså ca 30 år ældre end Christen. Da hun døde, tog han revanche ved at gifte sig med Helvig, som var ca 34 år yngre, end han selv var.

Christen Eskesen og Helvig Hansdatter fik døbt børn således

- Hans Christensen i 1693,
- Dorte Christiansdatter i 1696, 795,
- Eske Christensen i 1698 og
- Christian Christensen i 1701.

Christen Eskesen blev begravet i Selde den 23. maj 1703, ætatis 66 Aar 3 Maaneder.

Helvig Hansdatter blev gift den 9. marts 1704 med Peder Sørensen.

I dette ægteskab var der børnene:

- Christen Pedersen, der blev købmand i Skive,
- Maren Pedersdatter, der blev gift med en købmand i Skive, og
- Anna Pedersdatter, der ligeledes blev gift med en købmand i Skive.

Helvig Hansdatter døde 74 år gammel i 1745 i Selde.

1.600 Esper Mehlsen

1.601 NN

Boel-slægten i Vester Lyby kan følges tilbage i tiden til midten af 1600-tallet. På det tidspunkt var en halv snes gårde i Vester Lyby krongods under Skivehus.

Esper Mehlsen levede måske fra omkring 1620 til omkring 1680. Han var fæster på en af disse gårde, men sandsynligvis ikke enefæster. Der er bevaret i Viborg bispearkiv en liste fra 1657 over samtlige fæstere i Vester Lyby, og her er han opført med 1/4 gård. Det er uklart, hvad det betyder. De fleste andre fæstere er også opført med 1/4 gård, men ved matriklerne i 1664 og 1688 blev disse kvartgårde ansat meget ulige. Vi kan ret sikkert antage, at Esper Mehlsen har haft samme gård, som senere den ældste søn, Mehlsen Espersen, fik i fæste. Ved matriklen 1688 blev den takseret til 5 tdr 7 skp hartkorn og var den største af de gamle krongårde i Vester Lyby.

Kronens fæstere i Vester Lyby var fri for hoveri. De havde en smule tvungen kørsel, det såkaldte egt, men højst 4 mil årlig. I 1661 solgte kongen Skivehus til rigsadmiral Ove Gjeddes arvinger. Det blev nedfældet i salgsdokumentet, at bønderne ikke måtte pålægges mere hoveri.

Af Esper Mehlsens børn kendes:

- Mehlsen Espersen, der fik fødegården i fæste,
- Thomas Espersen, der fik en gård i Bostrup i fæste og blev så velsitueret, at han kunne hjælpe sønnen Hans til køb til selveje i 1738, og
- Søren Espersen, 800.

1.628 Niels Thorsen

1.629 Maren

Niels Thorsen er født omkring 1642, og det er Maren også.

Niels Thorsen blev fæster på Ramsinggård i Ramsing sogn omkring svenskekrigenes slutning. Hans medfæster af gården hed Jens Jensen Høg.

Gården var ejet af Margrethe Espersdatter, men der har været et eller andet familiebånd mellem fæsterne og hende eller de foregående ejere af Ramsinggård.

Herlighedsretten til gården tilhørte Frederik Gjedde til Dalsgård ved Hadsund og senere hans datter Dorte. Herskabsretten var sat til $\frac{1}{2}$ td hartkorn.

Ramsinggård kom i 1689 under kronens ryttergods, og fæsterne blev rytterbønder.

Der kendes følgende børn af Niels og Maren:

- Thor Nielsen, der fik en gård i Oddense i fæste,
- to døtre, der blev gift med fæstegårdmænd i Oddense og
- Michel Nielsen, 814, der overtog fæstet af gården efter faderens død.

Ryttergodset bortsolgtes på auktion i 1718, og Ramsinggård blev købt af kaptajn A Deichman til herregården Hegnet. Hans enke, Eva Hass, købte også den herlighedsret, som Gjedderne havde.

Landgilden af Ramsinggård var 12 rdl 4 mk, hvoraf Jens Høg og senere hans enke skulle betale halvdelen.

Maren døde i 1714, 72 år gammel.

Niels Thorsen døde i 1721, 79 år gammel.

1.636 Laurids Pedersen

1.637 Maren Enevoldsdatter

Laurids Pedersen er født i Aale i Sahl sogn omkring 1650.

Maren Enevoldsdatter er født på eenstedsgården Bulig i Sahl sogn omkring 1656.

Laurids og Maren blev gift i Sahl i 1677. Ved deres vielse talte præsten ud fra ordene "En klog og retskaffen kvinde er mere værd end guld".

I de første år boede det unge par hos Marens forældre i Bulig, men i 1681 fik Laurids i fæste halvdelen af en gård i Agerbæk i Sahl sogn, som tilhørte Ålborg Hospital. Fæstebrevet lyder:

"Kiendes Jeg underskrefne Søren Jensen Glimsholdt, Kongelig Mayestæts Hospitalsforstander udi Aalborg, at jeg med de gunstige, ædle og Velbaarne Herren Hospitals Directeurers Consens. haver stød og fæst Laurs Pedersen, Barnfødt i Aal, den halfve Gaard i Ginding Herred ved Nafn Aggerbek, som Søren Povelsen sidst paaboede og formedelst Armod, at hand ikke længere kunde svare til de Kongelige paabudne Skatter deraf, og det med saadan Condition, at Laurs Pedersen skal være fri for al den Restanc, som Søren Povelsen er skyldig til Hospitalet, item (= samt) 2de Aars frihed for Skyld og Landgilde, bereignet fra Martini 1680, og saafremt hand her forinden opbygger og forbedrer Gaarden, som findes at være ganske Brøstfældig, er ham endda belovet det 3^{die} Aars frihed, Item at beholde hvis (= hvad) Rug, som er saaed til samme Halfve Gaard, fri uden nogen fragield til Gaardsens Bøgfældighed, derimod lofver og forpligter Laurs Pedersen sig at svare til alle Kongelige Skatter, deraf fra denne Tiid og fremdeeles, og hellers til hvis Skatter, som enten deraf hidindtil kunde restere, og naar friheds Aaringerne er forbigangen, paa landgilden, som foreskrevet staar, da siden aarligen og i rette Tiider at yde og clarere den sædvanlige Afgift, som deraf med Rette gaaer til Aalborg Hospital, Hosbonden og hans fuldmægtig at være hørig og lydig, som det sig bør, og ellers sig i allemaader under dette Fæstebrefvs fortabelse og Straf, som Ved bør, hvorimod Laurs Pedersen samme halfve Gaard med

ald dens Rette tillæg, som nu tilligger og af Arilds Tiid tilligget haver, og saasom hans formænd før samme haver haft, skal nuide, bruge og beholde sin lifs tiid, og er den samme formeedelst Stædets Ringhed til Indfæstning foruden nogen Stædsmaal.

Til Stadfæstelse under min haand.

Actum H. Aands Closter i Aalborg.

Søren Jensen Glimsholt.

Den 28. Februar 1681."

Agerbæk bestod kun af tre gårde. Den ene havde kongen taget for skattegæld, og den blev lagt ind under ryttergodset. Den anden tilhørte herregården Rydhave. Den tredje tilhørte Ålborg Hospital, og det var altså den, som Laurids Pedersen havde fæstet halvdelen af. Det var nærmest en ødegård. Bygningerne var ved at falde sammen, og næsten al jorden var ude af drift. På det aktuelle tidspunkt lå i hundredevis af landets gårde hen som ødegårde. Det var ikke muligt at drive dem rentabelt, og landbefolkningen søgte i stort tal til byerne, navnlig København. Spørgsmålet var ikke så meget for en ung mand at få et fæste. Det var mere et problem for ejeren at få lokket en ung mand til at tage fæste på en så miserabel gård, som den Laurids Pedersen nu skulle drive.

Laurids og Maren fik 3 børn allerede, medens de boede hos hendes fader i Bulig. Senere fik de 7 i Agerbæk. De ti var alle drenge. 2 af dem døde som små, men 8 raske sønner voksede op. Der vides følgende om dem:

- Peder den ældre er 818,
- Peder den yngre fik den gård i fæste i Agerbæk, som kongen havde taget for skatterestance, og som ved ryttergodsauktionen var købt af Estvadgård,
- Enevold fik en fæstegård i Sahl,
- Frederik kom til Gammelgård ved Skive,
- Laurs blev smed og bosat i Svenstrup i Sahl sogn,
- Christen vides der ikke noget om,
- Thue overtog fæstet efter faderen, da han døde.

Laurids Pedersen døde i Agerbæk i Sahl sogn i 1726, og han blev begravet den 1. december.

Maren Enevoldsdatter døde i Agerbæk i 1733, og hun blev begravet den 26. april.

1.640 Claus Langemark

1.641 NN

Det vides ikke, hvem Claus Langemark er, eller hvor han har boet. Det eneste kendte om ham er, at han havde fire sønner Eggert, Reiner, Claus og Povl Clausen.

Den 7. juli 1777 afholdtes i borgretten i København skifte efter den nylig afdøde "kongelige pensionist" Eggert Clausen Langemark. Afdøde havde titel af "Kammerjæger", hvad det så ellers er.

Arvingerne i dødsboet er de 16 børn efter Eggerts tre brødre Reiner Clausen, Claus Clausen og 82o Povl Clausen.

De 16 søskendebørn skal alle uden forskel nyde lige arv, undtagen Eggert Povlsen, som skal nyde dobbelt på grund af hans fattige tilstand og mange børn. - Det har nok heller ikke skadet, at han er opkaldt efter afdøde.

Brodersønnen Christen Reinersen skal foruden sin andel nyde hans møbler og klæder.

Jeppe Reinersen er i kongens tjeneste i Vestindien. Hvis han dør, skal hans andel også tilfalde Christen Reinersen.

Denne Christen Reinersen er bager i København.

Et skifte efter en person uden livsarvinger kaldes et udarvsskifte. Et sådant giver ofte særdeles gode slægtsudredninger og er i særlig grad givtige, hvis det som her kan give oplysninger fra tiden, før kirkebøgerne blev taget i brug.

1.646 Jeppe Christensen

1.647 Edel Jepsdatter

Jeppe Christensen er født omkring 1625.

Edel Jepsdatter er født omkring 1641.

Jeppe Christensen blev fæstebonde på Øster Skovlund i Sahl sogn omkring 1650. Han var gift to gange, og det er muligt, at han er kommet til gården ved at gifte sig med en datter af den foregående fæster.

Gården blev i 1689 solgt til kronen og lagt ind under ryttergodset. Jeppe blev således rytterbonde på sine gamle dage.

Det var ikke alene en gård af pæn størrelse med sine 7 tdr 4 skp 2 fjk hartkorn, men den må også have haft gode bygninger, for i ryttertiden skulle de udover fæsteren og hans familie også rumme befalingsmænd.

Fra Jeppes første ægteskab kendes to døtre, Mette og Anne, der begge i 1678 blev gift med to gårdmænd i Sahl, Jens Jensen og Jens Iversen.

Kort efter disse vielser giftede Jeppe Christensen sig med Edel Jepsdatter, der sikkert er fra Sevel sogn. Hun var tæt ved de 40 år, da hun blev gift med Jeppe. I dette ægteskab fødtes i 1680

- Karen, 823, der utvivlsomt er opkaldt efter Jeppes første hustru.

Jeppe Christensen døde senest i 1700.

Edele Jepsdatter døde 65 år gammel i 1706.

I 1700, formentlig kort efter Jeppes død, blev fæstet af Øster Skovlund afstået til svigersønnen 822 Christen Jensen, der var gift med 823 Karen Jepsdatter.

3.180 Eske Christensen

3.181 NN

Eske Christensen er født på Eskov i Selde sogn omkring 1602.

Navnet på hans hustru kendes ikke.

Eske betegnes som selvejerbonde i Eskovgaard.

Han døde på denne gård i 1680.

3.274 Enevold Christensen

3.275 NN

En km sydvest for Sahl by ligger en gård, som hedder Bulig. Den lå i gamle dage uden for byfællesskabet og havde sin jord for sig selv. Her var Enevold Christensen fæstebonde under svenskekrigene.

En kilde mener, at Enevold var i familie med præsten i Sahl, Christen Pedersen Nørkjær, i hvert fald var der en meget nøje forbindelse mellem Bulig og præstegården.

Enevold boede i Bulig til omkring 1680, da han flyttede ind på en gård i Sahl by, som kaldtes Kirkegård, fordi den tilhørte Sahl kirke.

Enevold Christensen er anført som fæster af denne gård på matriklen i 1688.

Han havde flere børn, både sønner og døtre. Nogle af sønnerne fik tilnavnet Kirkegaard.

3.292 Christen Vejsgaard

3.293 Kirsten Jepsdatter

Christen Vejsgaard er født omkring 1600.

Kirsten Jepsdatter er født omkring 1597.

En lille km syd for herregården Ryhave i Ryde sogn lå Vexgård eller Vejsgård. Den var på næsten 10 tdr hartkorn og lå uden for byfællesskabet.

Christen og Kirsten fik bopæl her midt i 1620'erne, og Christen fik snart tilnavn efter gården. Han må have haft en eller anden stilling på godset, måske som ridefoged.

Christen og Kirsten boede på gården i over 60 år. Der vides ikke meget om dem, dog at de havde en søn Jeppe og en datter Kirsten.

Sønnen i. 1646 Jeppe blev fæster af gården Øster Skovlund i Sahl sogn.

Den 18. maj 1679 holdt Kirsten Vejsgaard sin sønnedatters datter over dåben i Sahl kirke.

Ti år senere flyttede Christen og Kirsten til sønnen i Øster Skovlund.

Kirsten Jepsdatter blev begravet i Sahl den 2. august 1691, 94 år og 2 måneder gammel. Præsten skriver om hende: Hun var en fornemme Danneqvinde. - Karakteriserende bemærkninger er yderst sjældne i kirkebøger, desværre.

Christen Vejsgaard må være død kort efter.

Datteren Kirsten synes som ugift at have beholdt halvdelen af Vejsgård, efter at forældrene er flyttet til Øster Skovlund.

6.360 Christen Michelsen

6.361 NN

Christen Michelsen nævnes i Skivehus lens jordebog i 1617 som ejer og beboer af Eskovgaard.

Han skal til lensmanden årligt udrede

- 2 skilling leding (en flere hundrede år gammel militærskat),
- 2 pund smør (det er sikkert lispund),
- 2 mark juleskat,
- 2 ørtug rug,
- 1 skp gryn,
- 1 svin,
- 1 skovvogn,
- 1 får,
- 1 lam,
- 1 gås,
- 2 høns,
- 6 hestes gæsteri og
- 1 læs lyng.

Afgifternes størrelse fortæller, at det er en ret stor gård.

En skovvogn betød den mængde træ, som kunne være i en vogn.

Gæsteri var en fælles ydelse for selvejere og fæstere, som bestod i pligten til i et nøjere fastsat omfang at modtage husbondens folk og heste i indkvartering. Denne ydelse blev senere afløst af faste afgifter i malt eller byg, normalt 3 skp malt for hver hests gæsteri. Dette blev senere igen afløst af en afgift i penge.